

BOJ ZA GOSPODARSKO PREMOČ

Sedemletni sovjetski gospodarski načrt

Hruščev zahteva nove pobude - Ostra kritika birokracije

Centralni komite sovjetske komunistične stranke se je na svojem zadnjem zasedanju proti koncu junija bavila z gospodarskimi vprašanji in v prvi vrsti z vprašanjem industrializacije. Na zasedanju, ki je trajal kar dva dni, je govoril o gospodarskem položaju sam Hruščev, a na koncu je bil sprejeta resolucija, v kateri so bile podrobne smernice za delo na gospodarskem področju v bodoče. Med drugim poziva resolucija delavce po vsej Sovjetski zvezi, naj napnejo vse sile, da bi dosegli cilje, ki so bili postavljeni v sedemletnem načrtu.

Vah. Avtomatizacija naj bi tudi nadomestila nezadostno naraščanje mlade delovne sile. Blizu se časi, ko bo sovjetska delavska sila obhvatila primanjkljaj, katerega je povzročila zadnja vojna, ki je pobrala toliko ljudi in zaradi katere je prirastek prebivalstva nadel. V času izvajanja sedemletnega načrta se bo delovna sila povečala za 11,5 milijona novih delavcev. Letos na primer naj bi vključili v delo okoli 1 milijon 300 tisoč novih delavcev, medtem ko je imela sovjetska industrija doslej vsako leto na razpolago okoli 2.000.000 novih delavcev. Hkrati se mora po načrtu dvigniti tudi storilnost sovjetskega delavca.

skva oprema izpopolni, toda potrebna je tudi zamenjava starih strojev z novimi. Če pomislimo, da se je industrializacija začela približno pred 30 leti, nam bo jasno, da so stroji v premožnih tovarnah že zastarali in potrebni zamenjave. Pristojne gospodarske ustanove so v smislu resolucije, ki je bila sprejeta na zasedanju centralnega komiteja, dolžne v šestih mesecih predložiti ministrskemu svetu povsem nove načrte glede izpolnitve dosedanjega sistema državnega financiranja podjetij, nadalje glede novih pobud v zvezi s proizvodnostjo in tehničnim predprijemom, v zvezi z obnovno industrijskih obratov z vskladitvijo študija in znanstvenih raziskovanj ter glede izbrabe specializiranih delavcev. Primanjkljaj, ki nastaja v delovni sili, bo deloma nadomestili s pritegnitvijo študentov, ki bodo morali poprej na praktično delo.

TUDI SAMA PODJETJA NAJ INVESTIRAJO

Ni dvoma, da so za takšen dvig industrijske proizvodnje, ki ga predvideva sedemletni načrt, potrebni veliki kapitali. Načrt predvideva okoli 400 milijard rubljev novih investicij na leto, medtem ko so investicije po prejšnjem načrtu znašale približno 180-200 milijard rubljev na leto. V smislu novih gospodarskih smernic naj bi tudi sama podjetja prispevala v veliki meri z investicijami iz lastnega dohodka ter naj bi se ne zanašala vedno neposredno na denar iz državne blagajne. Upravni aparat, ki se po zadnji temeljiti preobrazbi, ki jo je izvršil Hruščev, že tako naslanja na želene gospodarske svete ter je decentraliziran, mora z novimi izpopolnitvami in poenostavitvami po svojih silah pripomoči k uspehu sedemletnega načrta.

BOJ PROTI ZASTARELOSTI

Novo gospodarske smernice gredo za tem, kakor že rečeno, da se industrijski

OSTRA KRITIKA

Hruščev je bil po svoji navadi v svojem govoru glede položaja sovjetskega gospodarstva zelo oster. Od sovjetskih državljanov je zahteval več zagona v gospodarstvu in napadel je zlasti birokracijo, čes da ovira gospodarski razvoj in uvedbo novih drznih pobud. Voditeljem sovjetskega kmetijstva je očital, da ne kažejo dovolj organizacijske sposobnosti. Predstavniki v delovnih gospodarskih svetih gledajo na gospodarska vprašanja s preozkega vidika koristi posameznih dežel. Predstavniki sovjetske komunistične stranke je pozval, naj bolj nadzorujejo gospodarsko delo in naj dajejo nove pobude. Tudi znanstveniki se morajo bolj prilagoditi uradnim smernicam.

Ali bodo sovjetske jeklarne dohitele ameriške?

V zvezi s sovjetskim načrtom, da se proizvodnja jekla v Sovjetski zvezi tako dvigne, da bo dosegla in celo prekosila proizvodnjo jekla v Združenih ameriških državah, so nam na razpolago naslednji podatki iz zanesljivih virov: Proizvodnja jekla v stari Rusiji je leta 1914 znašala 4,5 milijona ton. Vojna in revolucija sta tudi proizvodnjo jekla potisnili navzdol, tako da je leta 1920 dosegla samo 190.000 ton. Sovjetska zveza je z velikopoteznim delom za povečanje proizvodnje jekla začela leta 1929, in sicer z novim investicijskim načrtom. Tako se je proizvodnja jekla do leta 1937 dvignila na 17,7 milijona ton letno.

Druga svetovna vojna je seveda močno prizadela tudi sovjetske jeklarne, ki so leta 1945 proizvedle samo 12,25 milijona ton jekla. V razdobju 1947-48 je proizvodnja jekla v Sovjetski zvezi napredovala za 28%, v naslednjem letu za 25% in od leta 1943 do 1950 za 17%. Nato se je napredovanje zmanjšalo ter je na primer v razdobju 1956-57 znašalo samo 5,3; tedaj se je proizvodnja povečala za 3-4 milijone ton. Leta 1958 je dosegla 54,9 milijona ton. V celoti računamo, da se je zmogljivost sovjetskih jeklarn po oktobrski revoluciji do danes povečala za 46,2 milijona ton.

Ko primerjamo lansko sovjetsko proizvodnjo (54,9 milijona ton) s proizvodnjo jekla v Sev. Ameriki, moramo

Podražitev železniških tarif

Minister za promet Angelini je te dni izjavil v poslanski zbornici, da bo uveljavil državni železniški povišala tarife za prevoz potnikov, in sicer v razmerju 4% za I. razred in 12% za II. razred. Povišek je namenjen delnemu kritju primanjkljaja v bilanci državnih železnic. Primanjkljaj se je le za malenkost popravil po odpravi III. razreda pred 17. meseci. Pridonajata bilanca bo verjetno pokazala primanjkljaj 45 milijard lir. Z novim poviškom naj bi se primanjkljaj znižal na 34 milijard lir.

Zadnjič sem obiskala London, ko je Technical College organiziral izlet v Dagenham - London zaradi ogleda Fordove avtomobilske tovarne; zvečer je bil na dnevnem redu obisk gledališke predstave v Old-Vien.

Ko smo dospeli v londonsko predmestje Dagenham, so nas pred vhodom v tovarno že čakali vodiči. Razdelili so vsakemu majhen kartonček, nekakšno dovoljenje za vstop v tovarno, ki smo ga morali izpolniti z različnimi podatki. Razdelili smo se nato v skupine in pod vodstvom vodiča začeli obhod po raznih oddelkih. Tovarna je tako obsežna, da si je ni mogoče ogledati v celoti. Uprava tovarne organizira ogled tako, da vsak obiskovalec v glavnem seznanjen s celotnim postopkom proizvodnje od trenutka, ko se na pomolu izdeluje izkrajeno surovino, do trenutka, ko se na nasprotni strani vkrcajo že izdelana vozila. Tovarno si letno ogleda na 50.000 ljudi.

Proizvodnja Fordovega avtomobila v Angliji se je začela leta 1931 v Manchesteru. Kasneje so tovarno preselili v Dagenham, zato, ker tu breg Temze bolj pripraven za izkrcavanje tovornega vozila, ki je najdalje od Temze. Tovarna je največja v Angliji. Pristanišče je dolgo kar 3 km in je najdaljše na Temzi. Dal ga je zgraditi še Ford, čigar kip stoji pred glavnim vhodom. Pristanišče lahko sprejme ladje z nosilnostjo 10.000 ton. Na vzhodni strani so posebni žerjavi, ki lahko raztovorijo do 600 ton železa, preмога ali peska na uro. To blago se istočasno mehanično iztehta in nato prepeče z električnimi vagončki na glavno skladišče do dvorišče.

Nekoliko stran od tod je oddelek,

upoštevati, da je bila proizvodnja v Ameriki zaradi gospodarskega zastaja razmeroma nizka; v resnici se je zmogljivost ameriških jeklarn še povečala. Zmogljivost sovjetskih jeklarn ni od leta 1952 hitreje naraščala kakor zmogljivost ameriških. V Ameriki so jeklarne v razdobju 1949-1958 izkoriščale povprečno 85% zmogljivosti, v Sovjetski zvezi pa okoli 83%. Leta 1956 je zmogljivost ameriških jeklarn dosegla 116,4 milijona ton, a proizvodnja 104,5 milijona ton; lansko leto je znašala zmogljivost 127,4 milijona ton in proizvodnja 77,4 milijona ton.

Po sedemletnem načrtu (1959-65) se bo proizvodnja jekla v Sovjetski zvezi povečala za 28-36 milijonov ton. Tudi po mnenju zahodnih strokovnjakov je cilj, ki si ga je postavila sovjetska jeklarska industrija v sedemletnem načrtu dosegljiva. Po načrtu se bo proizvodnja povečala približno za 50% ter bo dosegla 84 do 90 milijonov ton.

Sodobne železnice in elektrarne v Jugoslaviji

AMERIKA POSOJILA JUGOSLAVIJI

Iz Beograda poročajo, da je bila Jugoslavija obveščena, da bodo Združene ameriške države podale Jugoslaviji posojilo 15 milijonov dolarjev za graditev prvga dela velike elektrarne pri Dubrovniku. Podrobnosti za uporabo tega denarja še niso bile določene. Pri Dubrovniku bodo začeli graditi elektrarno z zmogljivostjo 576.000 kilowatov. Pridobljeno električno energijo bodo deloma izvažali tudi v Italijo.

AMERIŠKE LOKOMOTIVE ZA BOLJSO ZVEZO Z JADRANOM

Nedavno smo poročali, da bo Jugoslavija iz ameriškega sklada za posojila za gospodarski razvoj (DLF) prejela posojilo 5 milijonov dolarjev. Po poročilu iz Washingtona bo Jugoslavija s tem denarjem nabavila 20 železniških Dieslovih lokomotiv s pogonsko silo 2000 KS. Poleg tega bo nabavila tudi nadomestne dele. Sporazum o posojilu sta nedavno podpisala ravnatelj omenjenega sklada D. Mac Intosh in jugoslovanski poslanik Marko Nikežić. S

Kaj sta Slovenki doživeli na Angleškem

KAKO JE UREJENA FORDOVA TOVARNA

kjer izdelujejo sinter, to je mešanico rje, ostankov železa in premoga ter mešanega prahu iz raznih peči. Pridobivajo sinterja je primer praktičnosti sodobne industrije, ki spremeni neuporabne ostanke v uporabno kovino.

Elektrika je glavna pogonska sila tovarne. Tovarna porabi toliko elektrike, kolikor bi je bilo dovolj za domačo uporabo mesta s 350.000 prebivalci. Stiri je visoki boilerji, v katerih gori premogov prah, povzročajo približno pritislik 1 kg na vsak kv. cm, to je približno 500.000 kg v presledku ene ure. Boilerji pogonjajo dve visoki turbini 30.000 KW vsaka, in štiri manjše turbine po 15.000 KW in 3.750 KW in dve peči 5.000 KS. Za pridobivanje pogonske sile porabi tovarna letno 186.000 ton premoga, ki se poveča na 251.000 ton glede na to, da se uporablja tudi plin. Vsako uro izčrpajo iz Temze 13% milijonov galonov vode za greetje; po končanem postopku se voda zopet izteče v reko.

OD PREMOGA DO PLINA

Fordova tovarna je edina v Angliji, ki predeluje tudi premog za lastno uporabo. Peči so neprenehoma v obratu in se ustavijo samo takrat, ko se morajo zamenjati izrabljeni deli. S predelovanjem premoga v pečeh tovarne so pričeli leta 1934; od takrat so peči prenehale časno delovati samo dvakrat. V enem desetletju predelajo na 2 milijona ton »belega« premoga, ki ga uvajajo iz Mehike; iz njega pridobivajo metalurški koks za topilnice in plin za tovarno. Vsako uro se karbonizira 925

Morda niso ameriški časniki se o nobenem tujem obisku toliko poročali kakor o potovanju sovjetskega podpredsednika Frola Kozlova, ki ga vidimo na sliki. Pišejo, da mora biti sposoben politik; posebno se zna prijazno smehljati in ne tako rezko, kakor se smejejo Američani. Letalski izvedenci, civilni in vojaški, so opazili, da se je Kozlov pripeljal iz Moskve v New York z največjim potniškim letalom na svetu TU-114 (slika smo priobčili v zadnji številki Gospodarstva) v 11 urah in 6 minutah. Vojaški izvedenci sklepajo, da gradijo Rusi tudi podobne bombnike.

Njegovi razgovori so bili politične pa tudi gospodarske narave. Pravilo, da je bil njegov glavni namen, da pripravi pot za sestanek med Eisenhowerjem in Hruščevom. Zadnji je tudi izjavil, da bi bil pripravljen potovati v Ameriko.

Obisku Kozlova v Ameriki sledi obisk ameriškega podpredsednika Richarda Nixona Rusiji. (Nixon je bil izvoljen dvakrat za podpredsednika, in sicer leta 1952 in 1956, star je 46 let). Kozlov je odprl sovjetsko razstavo v New Yorku, Nixon pa odpre 25. julija ameriško razstavo v Moskvi. Ne gre za prireditve trgovinske narave, pač pa ima ameriška razstava predvsem namen, pokazati Rusom, kako živijo Američani. Razstava naj seznanja Ruse tudi z ameriško umetnostjo, saj so razstavili na njej 70 del najboljših ameriških slikarjev. R. Nixon je z besedami, ki jih je izgovoril ob prihodu Kozlova označil ameriške poglede na politiko takole: Prepričali se boste, da ameriški narod in ameriška vlada ne želita niti pediti zemlje od nobenega naroda; da ne želimo vsiliti našega političnega sistema nobeni drugi državi; da prvoistočimo drugim samim, kar sami uživamo, pravico vsake države, da je neodvisna, da so njeni državljani svobodni in končno da bi naredi med sabo živeli v miru Nixon je tudi dejal, da so Američani v gospodarstvu pristisli svobodne zasebne pobude.

RESNICNO GLEDIŠČE ZSSR

Moskovska »Pravda« je zavzela odklonilo gledišče nasproti nameri Finske, da pristopi k malemu svobodnemu trgovskemu področju. List opozarja finski vlado, da bi takšen korak lahko spravil Finsko pod vpliv držav, ki si prizadevajo, da bi utrdile svoj politični in gospodarski položaj. List dodaja, da so sovjetsko-finski gospodarski odnosi lahko tako ugodno razvili, ker ne pripada Finska nobeni gospodarski skupnosti.

Finski zunanji minister je izjavil, da Finska ne namerava pristopiti k nobeni gospodarski skupnosti, ki bi imela politične namene. Kakor sta izjavila že predsednik vlade in trgovski minister, je finska vlada pri posvetovanju o Svobodnem trgovskem področju vselej postavljala pogoj, da bi ta gospodarska skupnost ne smela imeti nikakršnih političnih smotrov.

SVOBODNO PODROČJE TUDI V JUŽNI AMERIKI

Sredi julija so se v Lima začela pogajanja za ustanovitev področja svobodne izmenjave med državami Ameriki. Pristopilo bi sedem držav: Argentini, Braziliji, Čile, Paragvaju, Boliviji, Peru in Urugvaju. V načrtu je bil sporazum že dosežen. V desetih letih naj bi se trgovina med temi državami sprostila za 80%. Zdej bi si radi zagotovili še pristop Paragvaja, Peruja in Bolivije.

SVOBODNO PODROČJE TUDI V JUŽNI AMERIKI

Sredi julija so se v Lima začela pogajanja za ustanovitev področja svobodne izmenjave med državami Ameriki. Pristopilo bi sedem držav: Argentini, Braziliji, Čile, Paragvaju, Boliviji, Peru in Urugvaju. V načrtu je bil sporazum že dosežen. V desetih letih naj bi se trgovina med temi državami sprostila za 80%. Zdej bi si radi zagotovili še pristop Paragvaja, Peruja in Bolivije.

KAKO JE UREJENA FORDOVA TOVARNA

ton »belega« premoga in tako pridobi 640 ton koks ter 600.000 kub. m plina. Pridobivajo koks, ki ima toplost 1000 stop. Celzija, ohlajajo na čimstven način; med žareči koks spustijo poseben plin. Vsaka tona ohlajenega premoga povzroča zopet veliko količino pare.

V toplicah in železarni pripravljajo jeklo, ki ga uporabljajo pri izdelovanju vozil. Nova topilnica na Temzi je ena izmed najmodernejših na svetu. Pridobljene kovine pregledajo in preizkusijo v laboratoriju tovarne, ali ustrežajo zahtevam za izdelavo sodobnega vozila.

VESE NA TEKOCEM TRAKU

Tovarna obratuje po sistemu tekočega traku. Pri izdelavi posameznih delov enega vozila izrabljajo za ročno delo jako malo svoje energije, ker pravzaprav samo stroji s pritskanjem električne sile porabi tovarna letno 186.000 ton premoga, ki se poveča na 251.000 ton glede na to, da se uporablja tudi plin. Vsako uro izčrpajo iz Temze 13% milijonov galonov vode za greetje; po končanem postopku se voda zopet izteče v reko.

Svobodno trgovinsko področje ZSSR in Finska

Danski parlament je na podlagi poročila, da je angleška vlada zagotovila večji uvoz danskih kmetijskih pridelkov — med temi zlasti slanine — odobrili sklep vlade, da dokončno pristopi k ožjemu svobodnemu trgovinskemu področju. Med opozicijo, ki je ugovarjala, čes da se je vlada prenašla, so bili tudi štirje komunistični poslanci.

Omenili smo že, da so socialistične stranke v zahodnih državah nasprotno ustanoviti Evropske gospodarske skupnosti in Evropskega skupnega trga, ker so proti ustvarjanju blokov in so prepričane, da bo gospodarski bloki vplivali tudi na razvoj mednarodnih političnih odnosov. Kaže, da bodo podobno gledišče zavzele tudi proti ožjemu svobodnemu trgovinskemu področju sedmih evropskih držav, ki se organizira pod okriljem Velike Britanije.

Po vsem tem je zanimiv članek nemškega lista Die Welt (Hamburg), ki ga je ponatisnil tudi pariški gospodarski list »l'Information«, v zvezi z glediščem Sovjetske zveze glede morebitnega pristopa Finske k ožjemu svobodnemu trgovinskemu področju. Zanimiva je okolnost, piše Die Welt, da se svobodno trgovsko področje ustvarja na področju med Vzhodom in Zahodom; ta okolnost je važnejša kakor vprašanje, kako obsežno bo svobodno trgovsko področje. Dosejel se računamo, da je izključeno, da bi k svobodnemu področju pristopila tudi Finska, kajti Sovjetska zveza bi kaj takega imela za sovražni korak Finske. Proti temu pričakovanju je Sovjetska zveza menda za to, da Finska pristopi k Svobodnemu trgovinskemu področju. Po mnenju nemškega lista se je Sovjetska zveza odločila za ta pristonek, ker odločno nasprotuje Evropski gospodarski skupnosti in ker računa, da bo Svobodno trgovsko področje izpodrivalo Evropsko gospodarsko skupnost oziroma Evropski skupni trg. Die Welt končno pripominja, da je ta razvoj dokaz, da je nemški gospodarski minister prof. Erhard imel boljši nos, in to gledano s političnega in gospodarskega vidika, kakor prenekateri politik ali diplomat.

Kakor znanu, se prof. Erhard ni nikdar posebno navduševal za Evropski skupni trg, medtem ko je kancler Adenauer zagovarjal to zamisel. Po mnenju nemškega lista bi evropska komisija (pri Evropskem skupnem trgu), ki ji predseduje Neme Hallstein morala odkrito nastopiti za ustanovitev širšega svobodnega trgovinskega področja ter nato voditi enotno politiko. (Hallstein je Erhardov nasprotnik in zagovarja Evropski skupni trg).

Gospodarsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo

Nov sporazum glede italijanskih dobav Jugoslaviji

V sredo, 15. julija je bil v Rimu podpisan sporazum med Italijo in Jugoslavijo glede italijanskih posrednih dobav Jugoslaviji. Sporazum je bil končan dosežen kmalu nato, ko je rimski list »Il Globo« poročal o zastopju pogajanj ter kritiziral nesodobno zakonodajo o jamstvih za financiranje podobnih dobav tujini. (Glej »Gospodarstvo« z dne 15. julija). Okvir kreditov, ki bodo dovoljeni jugoslovanskim podjetjem je bil razširjen od prejšnjih 30 milijonov dolarjev na 50 milijonov dolarjev. Sporazum velja od dneva podpisa do 31. decembra 1961.

Pooblaščenca jugoslovanskega podjetja bodo lahko v smislu tega sporazuma zaključila pogodbe z italijanskimi dobavitelji glede dobav italijanske izdelke. V teh pogodbah bodo cene določene v italijanskih lirah proti plačilu v evrih; v pogodbah bodo navedene tudi cene proti takojšnjemu plačilu. Zadevno pooblastilo jugoslovanskim podjetjem izda jugoslovanska investicijska banka, še preden se podjetje začne pogajati. Plačilo za izvršeno dobavo bodo izvršila jugoslovanska podjetja. Jugoslovanska investicijska banka bo dala načelen pristaneček za plačilo v pogodbi dogovorjenih kreditov. Zadevne pogodbe bodo začele veljati šele po tem, ko bo ta banka zajamčila plačilo. Odplačevanje dovoljenega kredita se bo vršilo vsako polletje. Jugoslovanska vlada je pooblastila investicijsko

Narod, ki poje

22 milijard za 17 milijonov gramofonskih plošč

»Narod, ki poje«, tako so tučji že davno imenovali Italijane. Res so Italijani narod, ki prepeva ob vsaki priliki in na vse mogoče načine; zadnja desetletja niso Italijani niti v moderni dobi spremenili te navade, marveč so jo z radom in televizijo še utrdili. Sirov po Italiji lahko slišimo kako prepeva radio ob vsaki uri. V nobeni drugi evropski državi ne prenaša radio toliko lahke glasbe kot v Italiji, kjer je treba zadovoljiti vse ljubitelje raznih festivalov in oboževalce cele vrste pevcev in pevke.

Televizija je še povečala to ljubezen do lahke glasbe, ker je milijonov poslušalcev in gledalcev omogočila rediti glasbenim večerom na enem ali drugem koncu Italije ali Evrope. Milijoni ljudi so tako lahko videli na televizijemskem sprejemniku razne pevec, kakor Pizzi, Torielli, Modugno, Villa in druge. Kdor je pri tem zaslužil so seveda peveci sami in tvrdke, ki tiskajo njihove skladbe ter prodajajo gramofonske plošče.

PROIZVODNJA GRAMOFONSKIH PLOŠČ POVEČANA

Zlasti proizvodnja gramofonskih plošč se je neverjetno povečala v zadnjih treh letih, potem ko je industrija dala v promet gramofone s štirimi različnimi hitrostmi; poleg tega so plošče danes zelo dobro izdelane. Televizija je pripomogla, da se je mladina pričela zelo zanimati ne samo za pevce in za njihove pesmi, marveč tudi za napak gramofonov in seveda tudi gramofonskih plošč.

Podatki o kupitju s ploščami so zelo zgodovni. Lani so italijanski ljubitelji lahke in klasične glasbe kupili okrog 17 milijonov gramofonskih plošč, približno eno ploščo na tri prebivalce, in vsi znaki kažejo, da bosta letošnja proizvodnja in prodaja še večji, ker raste sorazmerno tudi število nakupljenih gramofonov in ker so se letos pričele plošče iz plastičnih snovi, ki so priložnostjo kot nekako napol darilo številnim časopisom. Glede tega so nekateri trgovci s ploščami že protestirali zaradi neobjavne konkurence.

Od skoro 13 milijonov plošč, prodanih v letu 1957 smo torej prišli na 17 milijonov prodanih plošč lani. Zanimivo je tudi, da je lani zavzela prvo mesto plošča s 45 obrati; takih plošč so prodali nad 10 milijonov (leta 1957 komaj tri milijone). Prodaja plošč s 78 obrati pa je padla od 7½ milijona v letu 1957 na 5 milijonov lani. Za ma-

Gospodarsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo

Nov sporazum glede italijanskih dobav Jugoslaviji

banko, da zajamči transfer zadevnih vsot. Ustanovljena bo posebna mešana komisija, ki se bo bavila z vsemi vprašanji v zvezi z uporabo pogodbe o posrednih dobavah. Kakor rečeno, je začela pogodba veljati takoj po podpisu, tako da ne bo podjetjem treba čakati na ratifikacijo.

Rimski list »Il Globo« pripominja, da se rimski gospodarski krogi zavajajo koristi tega sporazuma, ker je že prejšnji sporazum (21. febr. 1957) v zadnjih dveh letih rodil najboljše uspehe. Doslej je bilo izkoriščenih 13 milijard lir zajamčenih kreditov ter odpremljenih v Jugoslavijo za 23 milijard lir italijanskih dobav. Nadalje poroča list, da je minister Del Bo priznal, da sedanja italijanska zakonodaja (zadnji sporazum o dobavah se sklicuje na zakone od 22. decembra 1953, št. 955 in 3. decembra 1957, št. 1198) ne ustreza današnjim zahtevam mednarodne trgovine na podlagi kreditiranja. Minister je objavil, da bo sprožil postopek za vskladitev zakonov z današnjo prakso. List izraža željo, da bi sedanji sporazum pomenil preusmeritev vladne politike glede izvoza kapitalnih dobrin k večji odločnosti.

Med zavodom Istituto Mobiliare Italiano in Jugoslovansko investicijsko banko je bil podpisan sporazum o izvedbi financiranja dobav, ki je podooben prejšnjemu sporazumu.

Narod, ki poje

22 milijard za 17 milijonov gramofonskih plošč

lenkost se je dvignila prodaja plošč s 33 obrati (lani 1.392.000 plošč), skoro neznamna pa je prodaja novih plošč s 16 obrati.

Ob koncu leta 1958 je bilo v Italiji 1.200.000 gramofonov, to je eden na vsakih 40 Italijanov, in vsak posestnik gramofona je kupil približno 41 plošč.

Letos se je prodaja povečala; v prvih šestih mesecih so že prodali nad 1 milijon plošč nekaterih znanih italijanskih pevcev, kot so Carosone, Dallara, Modugno, Fred Buscaglione. Peveci seveda zaslužijo cel kup milijonov za prodane plošče in ta denar je za služenje brez truda, kajti pevec je do vseh nekaj dni ali celo nekaj ur, da dobro pripravi svojo ploščo, pa jo potem pretiskajo v desetstičnih primerkov. Za lanskih 17 milijonov plošč so Italijani potrošili 22 milijard lir.

V glavnem se prodajajo plošče italijanskih pevcev, ne manjkajo pa plošče tudi tujih, zlasti ameriških in francoskih »kraljev pesmi«. Tuje družbe gramofonskih plošč imajo v Italiji svoje podružnice, ki tu pretiskajo plošče za italijanske trge.

Tržaška kri

Ne vem, zakaj sem se ustavil pred tablo pogrebne podjeja tam nekje blizu cerkve sv. Antona Novega in bral v italijanskimi:

Vodilno pogrebno podjetje Zimolo in prodaja mrtniških predmetov — Colonnello & Canzio — družba z o. z., mestna agencija, prevoz mrtlicev — odprto tudi ob praznikih in ponoči.

Verjetno bi tudi vase oko, kakor je moje, nekoliko obstalo ob zagotovitvi: »Odprto tudi ob praznikih in ponoči... S Prešernom bi rekli: odprta noč in dan so groba vrata — ali dneva ne pove nobena prat'ka.

Slabo znamenje, da ga zanimajo mrtniški napisi, poročete. Ze sili v grob! Odgovorjam: z bivšim predsednikom Clemenceaum, ki so ga neki dan prišli obiskati časniki v samotni, kjer je užival pokoj po zaslužnem delu v prvi svetovni vojni; »Pas en corella (Ne se, prežodaj ste prišli).

O Zimolo ne maram pisati, poiskali ga bodo že drugi, ko bo treba. Zanimala me je samo sedanja tvrdka po Zimolovi smrti: Colonnello & Canzio in morda samo pogrebno podjetje. Po naključju vem namreč, da je Canzio naš Kanc, ki je umrl nekako pred tremi leti. Slučajno sem ga spoznal, ko se je vozil na Opčine v tramvaju in še ni bil spet. Rad se je pogovarjal z našimi kraševci, seveda po italijanski, ker ga mati ni naučila svojega jezika.

Mati in oče sta prišla v Trst nekje iz ljubljanske okolice in odprla gostilno. Sin Karlo je stopil v službo k Zimolu že kot 17-letni fant in njegova sestra je poročila Zimolo, ko je postal vdovec. Tako sta se družini Kane in Zimolo sorodno in poslovno povežali.

Zgodba teče dalje do današnjega dne. Karla Kanca nekega dne ni bilo več v tramvaju, ostel je in čez dobro tri leta umrl. Svojo lepo vilo s krasnim vrtom na Opčinah je zapustil tržaškemu Zavadu za slepce. Res bogate ljudi bo morda zanimalo, da Zavad prodaja vilo.

Lice in njevoje štih Kanca izdajala, da se po njegovih silah pretaka čista slovenska kri, kakršne je še danes mnogo po Trstu, po pri-elitni Isirano; se več kakor poprej. Seveda je ne vidite vedno, za takšnimi napisi kakor je naš celo ne. Koliko rodov bo še ostala čista in čiva, je pač v veliki meri odvisno od samih Slovencev. Ne ustavljajmo se pred napisom »Pompe funebri Zimolo in ne seznanjajte se z njim prežodaj. Če pa še ne morete premagati, svoje radovednosti, potem naj vas ta napis opozori, da so Slovenci dati Trstu ne samo krvi, temveč tudi svojega dela in poslovnih pobud — več kakor se sami danes zavedajo.

Kaj sta Slovenki doživeli na Angleškem

KAKO JE UREJENA FORDOVA TOVARNA

ton »belega« premoga in tako pridobi 640 ton koks ter 600.000 kub. m plina. Pridobivajo koks, ki ima toplost 1000 stop. Celzija, ohlajajo na čimstven način; med žareči koks spustijo poseben plin. Vsaka tona ohlajenega premoga povzroča zopet veliko količino pare.

V toplicah in železarni pripravljajo jeklo, ki ga uporabljajo pri izdelovanju vozil. Nova topilnica na Temzi je ena izmed najmodernejših na svetu. Pridobljene kovine pregledajo in preizkusijo v laboratoriju tovarne, ali ustrežajo zahtevam za izdelavo sodobnega vozila.

VESE NA TEKOCEM TRAKU

Tovarna obratuje po sistemu tekočega traku. Pri izdelavi posameznih delov enega vozila izrabljajo za ročno delo jako malo svoje energije, ker pravzaprav samo stroji s pritskanjem električne sile porabi tovarna letno 186.000 ton premoga, ki se poveča na 251.000 ton glede na to, da se uporablja tudi plin. Vsako uro izčrpajo iz Temze 13% milijonov galonov vode za greetje; po končanem postopku se voda zopet izteče v reko.

Kaj sta Slovenki doživeli na Angleškem

KAKO JE UREJENA FORDOVA TOVARNA

kjer izdelujejo sinter, to je mešanico rje, ostankov železa in premoga ter mešanega prahu iz raznih peči. Pridobivajo sinterja je primer praktičnosti sodobne industrije, ki spremeni neuporabne ostanke v uporabno kovino.

Elektrika je glavna pogonska sila tovarne. Tovarna porabi toliko elektrike, kolikor bi je bilo dovolj za domačo uporabo mesta s 350.000 prebivalci. Stiri je visoki boilerji, v katerih gori premogov prah, povzročajo približno pritislik 1 kg na vsak kv. cm, to je približno 500.000 kg v presledku ene ure. Boilerji pogonjajo dve visoki turbini 30.000 KW vsaka, in štiri manjše turbine po 15.000 KW in 3.750 KW in dve peči 5.000 KS. Za pridobivanje pogonske sile porabi tovarna letno 186.000 ton premoga, ki se poveča na 251.000 ton glede na to, da se uporablja tudi plin. Vsako uro izčrpajo iz Temze 13% milijonov galonov vode za greetje; po končanem postopku se voda zopet izteče v reko.

(Nadaljevanje sledi) S. P.

Na pragu novih velesejmov

Italijanska udeležba na beograjskem sejmu

Prijave novih razstavljalcev si sledijo iz dneva v dan, tako da bo kmalu ves razpoložljiv razstavljalni prostor docela oddan. Nekateri razstavljalci iz prejšnjih let so si rezervirali letos dvakrat ali celo trikrat več razstavne površine kakor druga leta. Na velesejmu, ki bo od 23. avgusta do 2. septembra, bo viden podarek na težki in mehanični industriji. Na tem področju bodo sodelovale razne države, med njimi tudi Avstrija, ki bo razstavila tudi izbor potrošnega blaga. Kakor vidimo se Avstrija obrača na jugoslovanski trg s čisto drugega vidika, kakor na primer na Trst ali na Italijo sploh. Na tržaškem velesejmu smo namreč pogrešali njene industrijske izdelke in učinkovitejši prikaz ostalih pridobitnih panog.

Na beograjskem sejmu bo močno zastopana tudi avtomobilska industrija. Med napovedanimi razstavljalci srečamo tudi znane tovarne, kakor Ford, Daimler Benz, Fiat, Renault, General Motors, Volkswagen, itd.

Tudi letos bo italijanski Zavod za zunanjo trgovino (ICE) odprl poseben urad za trgovinske stike na beograjskem sejmu. Italijanski gospodarski krogi naglašajo, da je letošnje zanimanje italijanskih podjetij za beograjski prireditev tako močno, da bo z lahkoto prekoračena ovrta, ki jo predstavlja izključitev kolektivne razstave. Mnogo velikih italijanskih podjetij je že zagotovilo svojo udeležbo; številne so tudi manjše in srednje tovarne, ki bodo ponovno razstavljale svoje izdelke. Ni še znano, ali bo letošnje število razstavljalcev presežilo lanskega (133), gotovo pa je, da bo letošnja udeležba Italijanov kvalitetnejša. Zato je upravičeno pričakovanje, da bodo letošnje kupčije presežale po vrednosti lanske. *Italija je lani prodala za 1,5 milijarde lir strojev in opreme, ter zasedla drugo mesto za Zahodno Nemčijo.*

Italijanski poslovni krogi pripisujejo veliko važnost beograjski prireditvi, ker bo to prva po podpisu sporazuma o posebnih dobavah italijanskih strojev Jugoslaviji. Letos so možnosti uspešnega udejstvovanja italijanskih poslovnih krogov toliko večje, ker bodo prav Italijani poročali na sestanku o elektrotermiki o zadnjih dosežkih na področju jeklarne industrije in na področju ferolegur. Prav tako se bo italijanski Zavod za avtomatizacijo udeležil »Dneva elektronike«. *Pol milijarde deviznih dinarjev je na razpolago jugoslovanskim obrtnim podjetjem za nakup na samem sejmu, vseh potrebnih oprem in strojev za razvoj obrti. Oddelek za Italijo, ki posluje pri upravi beograjskega sejma, je na razpolago vsem izvoznikom, ki bi radi prejel seznam strojev, za katere je bil določen omejen znesek.*

TEKSTILNI SEJEM V LESKOVCU
V Leskovcu so 11. julija odprli VII. mednarodni sejem tkanin in tekstilnih strojev. Važnost tega sejma se kaže že v podatkih o proizvodnji tkanin v Jugoslaviji, ki je narasla od leta 1953 do danes za 86%. Do konca leta 1961 bodo investicije dvignile proizvodnjo na 123% v primeru z letom 1953. Na sejmu razstavlja 209 domačih in 44 inozemskih podjetij. Razstavljene so številne novosti s področja tekstilnih strojev in tkanin. Z prve dni sejma je bil obisk zadovoljiv. Tudi posli so se začeli razvijati povsem ugodno. Vse ka-

že, da bo vsota zaključenih poslov iz lanskega leta (9,5 milijarde dinarjev) letos daleč prekoračena. Sejem se je zaključil 19. julija.

V MARIBORU: »CLOVEK, DRUŽINA, KOMUNA«

Letošnji »Mariborski teden« bo z jazel tudi novozgrajeno dvorano ter tako končno razpolagal s svojim lastnim prostorom. Prireditve, ki jo vsako leto obišče čez 100.000 ljudi, se je morala v preteklosti seliti iz kraja v kraj vse do tega leta. Mariborski teden bo letos organiziran v smislu gesla »človek, družina, komuna«. Izdelki šivilskih podjetij, ki se udeležijo letošnje prireditve, bodo prikazani kot del stanovanja, kuhinje itd. Poudarjen bo pomen umnega izkoriščanja gozdov, dalje turizem, obrtništvo, tekstilna industrija itd. Za časa tedna bodo modne revije. Novozgrajeno lopo, ki je tretja na sejmu, bodo med letom uporabljali za razne športne prireditve. Ostali dve lopi služita že sedaj kot skladišče za avtomobile, bombaz itd.

V KRANJU POUKAREM NA TURIZEM

IX. Gorenjski sejem, ki bo v Kranju od 31. julija do 10. avgusta, se je že razvil iz krajevne razstave v večji turistično-potrošniški sejem, katerega glas je že začel privabljati razstavljalce iz vseh krajev Jugoslavije. Posebno skrb bodo letos posvetili turizmu. Sejm se bo udeležilo čez 250 gospodarskih organizacij.

Pred koroškim sejmom

Koroški velesojem v Celovcu, ki se bo začel 6. avgusta, se je razširil na dosedajni mestni športni stadion in tako povečal svojo površino na 130.000 kv. m. Sedaj še dokončujejo veliko pokrito lopo, v kateri bo razstavljena pohištva. Doslej se je prijavilo precejšnje število razstavljalcev, in sicer poleg avstrijskih še iz drugih 10 držav.

V okviru letošnjega sejma bo posebnost razstava pod geslom »Od gozda do potrošnika«, ki bo predstavljal višek razvoja dosedanjih lesnih sejmov v Celovcu. Razstava bo zavzela 15.000 kv. metrov ter bodo na njej ponazorjena vsa področja gozdnega in lesnega gospodarstva sploh pa tudi papirna industrija in embalažna tehnika.

RAZVREDNOTENJE V ŠPANIJI

Španija sprejeta v OEEC - Milijardna posojila iz tujine

Amerika se je odločila, da reši Španijo iz sedanjih gospodarskih težav. Pretekli teden je Mednarodni denarni sklad dal svoj pristanek, da se španska valuta (pejeta) razvrednoti in da se novi tečaj določi v razmerju 60 pezet za 1 dolar. Španija je doslej imela več tečajev, za izvoz na primer je veljal tečaj 42 pezet za dolar. V resnici se je tečaj na prosti borzi gibal okoli 60 pezet za dolar. Povprečno se je tečaj pezete zvišal za 42,8%, z drugimi besedami povedano, za toliko se je znižala vrednost pezete. Dosedanji tečaj so se sukali med 10,90 in 95 pezet za en dolar. Novi tečaj velja od 20. julija. Sporazumno z Američani je bil izdelan obširen načrt za rešitev španskega gospodarstva iz sedanje krize. Španija bo pristopila v Organizacijo za gospodarsko sodelovanje v Evropi (OEEC); s tem se je število članic povečalo na 18. Obvezala se je, da bo v določenem meri spustila uvoz iz držav, ki so članice te organizacije. Španska trgovina je močna povezana z evropski-

Kemikalije na italijanskem trgu

Navedene cene veljajo za 1 kg blaga, fco skladišče, v prodaji na debelo proti takojšnjemu plačilu. V cenah ni sta vračunana običinski davek ter IGE. V primeru spremembe so cene preteklega tedna navedene v oklepaju.

Zivalske in rastlinske maščobe: Kostna mast, dobljena z vodno paro 90-93; kostna mast, ekstrakcijska 78-80; loj, ameriški fancy 118-120 (120-122); loj, domač, kisel 107-108 (108-110); loj, taljen, vodni 125-127 (127-129); ribje olje vet. v orig. sodih 240-250; japonski vosek (japonski loj) 680-700; kitajsko lesno olje 440-460; kokosovo olje Ceylon 305-310 (310-315); laneno olje, surovo 240-245; firneč 270-280; mandeljuno olje FU 1800-1900; olivno olje, sulfurno 320-330; palmovo olje, Nigerija, kislost 14-15% 170-180; palmovo olje, Sumatra 180 do 185; repičino olje 315-320; ricinovo olje, industrijsko, prvoprešano 330-340; ricinovo olje, industrijsko, drugoprešano 310-320; ricinovo olje, medicinalno 430-450; sojino olje, surovo 330-340; sojino olje, rafinirano 350-355.

Mila in drugi proizvodi iz maščob: Belo milo 70-72% 155-160; svetlo milo 70-72% 125-140 (125-135); rumeno milo 50-52% 120-130; čisto smoljeno milo 70-72% 150-160 (150-165); nevtralnno industrijsko sulf. milo 60-62% 155-165; prosojno milo 72% 165-170; toaletno milo, čisto, v kosih po 100 g, 78-80% 270-300; glicerini, dvakrat destilirani 30°Be, FU 480-500; glicerini, destilirani 28°Be 420-440; glicerini, surovi, saponifikacijski 88 odst. 345-355 (355-365); glicerini, surovi iz lužne vode 80% 300-310 (310-320); olein, kokosov 190-195; olein, mešani rastlinski, rafinacijski 170-180; olein, zivalski, destilirani 120-210; stearin, saponifikacijski, dvakrat prešani 175-180; stearin, saponifikacijski, trikrat prešani 180 do 185.

Smole, gumijaste snovi, voski: Kolofonija WW »Water white«, USA 185-190; kolofonija FGH 140-145; kolofonija, esterificirana, čista 270-280; kopal LAS 315 do 325; sandrak 5800-6500; selak, beljen, v prahu 800-810; selak TN »Truly Native« 400-420; selak, indijski ABTN 480 do 490; terpeninovo olje 145-170; tragant gumij trgov. 950-1000; čebelni vosek, surovo, rumen 1050-1100; kandellina vosek 970-1000; karnauba vosek, siv, masten 1250-1290; surovi landin temen 75-80; surovi landin, delno svetel 100 do 105.

Proti sovjetski kemični industriji

Sovjetski državniki ne prikrivajo, da si prizadevajo, da bi čim hitreje dvignili sovjetsko gospodarstvo, posebno pa sovjetsko industrijo, da bi lahko na gospodarskem področju dosegli Zdruzene ameriške države ter jih tudi prekročili. Premoč na gospodarskem področju bi seveda prinesla tudi zmagovito na političnem področju. Zato tudi Amerika ne namerava gospodarsko podpreti Sovjetske zveze, kakor je na primer pomagala industriji v evropskih zahodnih državah z denarjem, raznimi licencami in strokovnimi nasveti; Sovjetska zveza bi rada izpolnila predvsem svojo kemično industrijo. Ameriška vlada je proti temu, da bi ameriška industrija dobavljala Sovjetski zvezi opremo za kemično industrijo; v tem primeru bi nastala nevarnost, da Američani izgubijo premoč, ki jo ima zdaj njihova kemična industrija.

Zanimiv je odgovor ameriškega zunanjega ministrstva senatorju Fulbrightu na vprašanje, kaj misli vlada glede bodočega razvoja trgovinskih odnosov s Sovjetsko zvezo. Odgovor pravi, da je trgovina s Sovjetsko zvezo v nokah ameriških zasebnih podjetij. Tako naj ostane tudi v bodoče. Ako hoče Sovjet-

ska zveza pospešiti izmenjavo in gospodarsko sodelovanje, potem naj odpre dostop ameriškim zasebnim podjetjem v Sovjetsko zvezo. Ameriška vlada ne namerava s krediti podpreti Sovjetske zveze, ker bi s tem podprla svojo nasprotnika. Ako bi ameriška vlada s krediti pospeševala izvoz popolne opreme za sodobna podjetja, zlasti kemična, bi Sovjetska zveza porabila denar, ki bi ga morala izdati za industrijsko opremo, v druge namene (vojaške) in ne za izpolnitev podjetij, ki delajo za sovjetskega potrošnika.

Sovjetska zveza ne nabavlja v Ameriki potrošnega blaga, ki bi ga radi Američani prodali, temveč zahteva samo industrijsko blago. Američani bi bili pripravljene prodajati tudi industrijsko opremo, ako bi lahko računali, da bodo Rusi poizkušeli kupovati nadomestne dele v Ameriki. Toda oni navadno kopirajo ameriške stroje in ameriške izdelke in jih prično sami izdelovati, trdijo Američani.

***

Povečan izvoz iz Jugoslavije

Ljubljansko »Delo« poroča, da se je položaj jugoslovanske zunanje trgovine v I. polletju 1959 zboljšal. Jugoslavija je v tem času izvozila za 68,42 milijarde din. blaga, to je za 5,07 milijarde 8,3% več kakor lani v istem razdobju.

Razvoj zaočaja za planom, ki določa 15,8 odstotno povečanje. Lani se je v prvem polletju povečal zlasti izvoz koroze, letos je napredoval v smislu plana izvoz industrijskih proizvodov; na drugi strani je letos zaočal izvoz kmetijskih pridelkov. Za razvoj je predvidevati za načrt, ker je bila lanska letina slaba. V maju je izvoz dosegel 13,85 milijarde din., t. j. 22% več kot v lanskem maju; v juniju je izvoz dosegel 12,45 milijarde. Uvoz se je letos v I. polletju zmanjšal za 3,2 milijarde din. v primeru z lanskim.

Amnestija za gospodarske prekrške

V Uradnem listu z dne 11. julija 1959 je bil objavljen ukaz predsednika republike, s katerim je bila določena polna ali delna pomilostitev kazni za prekrške politične in finančne (davčne) narave. Ukaz je začel veljati takoj po objavi v Uradnem listu in zadeva prekrške, ki so bili storjeni do vključno 23. oktobra 1958. Nas zanimajo predvsem prekrški davčne narave.

Pomilostitve (amnestija) bo deležen, kdor je zakril prekršek na področju carinskih pravil proizvodnega davka in monopolov, in sicer le za prekrške, za katere je predvidena najvišja denarna kazen 100.000 lir. Za prekrške v zvezi z nedovoljenim prenosom in prodajo tobaka bo pomilostitve tudi oseba, ki je zakrivila dejanje, kaznovano z največ 2.250.000 lir globe. Za prekrške, za katere je predvidena kazen, ki prekaša omenjena zneska, ne bo veljala polna pomilostitev, pač pa delna (indult). Polne pomilostitve bo deležen še, kdor se ni strogo ravnal po pravilih, ki urejajo proizvodnjo, prodajo in sploh promet z alkoholom in alkoholnimi pijačami.

Pomilostitev je predvidena tudi za prekrške v zvezi z neposrednim obdavčenjem (običajnim ali izrednim), in sicer le v primeru, ko gre za prekrške, za katere je predvidena samo denarna kazen. Isto velja za prekrške v zvezi s posrednim obdavčenjem.

Socialni UTRINKI

NOVE PRAVICE BANČNIH NAMEŠČENCEV. Po daljši stavki so bančni nameščenci v Italiji dosegli naslednja izboljšanja: Zvišanje plač za 5% od 1. januarja 1960 dalje. Za letos se izplača nekakšna nagrada v višini ene mesečne plače. Poleti se uvede nedeljen urnik (brez popoldanskega dela), in sicer sezonsko v prihodnjem letu; veljal bo od 21. junija do 20. septembra. Zdjaj so uradne ure v italijanskih bankah od 8.30 do 12.30 in od 15. do 18. ure. Popoldne se stranke sprejemajo samo od 15. do 16. ure.

CEPLJENJE NE POMAGA VEDNO. V ameriškem mestecu Des Moines so cepili 70% prebivalcev pod 40 letom starosti s Salkovim cepivom proti otroški paraliz. V tem mestu močno razsaja ta bolezen. Samo dva bolnika sta starjša nad 40 let. Ljudje so začeli dvomiti v učinkovitost Salkovega cepiva. Toda izvedenci so ugotovili, da je verjetnost, da bodo oboleli tisti, ki niso bili cepljeni, petkrat večja kakor verjetnost, da bo bolezen napadla tiste, ki so bili cepljeni. Do 9. julija je zbolelo v tem mestu 69 ljudi, med temi samo 13 takšnih, ki so bili trikrat ali večkrat cepljeni. Na drugi strani je iz razmeroma majhne skupine necepljenih bolencev napadla kar 38 ljudi.

KARNETI ZA MOTORNA VOZILA ODPRAVLJENI

Imetniki prepustnic lahko prekorajajo mejo med Italijo in Jugoslavijo brez karneta za motorno vozilo. Ob prestopu meje prejmejo lastniki vozil posebno knjižico, ki velja 3 mesece in dopušča 12 prehodov meje, to se pravi prav toliko prehodov, kolikor jih dovoljuje sama prepustnica. Knjižica je brezplačna. Ta novost je razveselila vse motorizirane Tržačane in Jugoslovane z obmejnega področja. Tržačani bodo prihranili na leto najmanj 10.000 lir.

Delna pomilostitev (indult) zadeva v glavnem iste prekrške kakor polna pomilostitev, za katere pa je predvidena poleg denarne tudi zaporna kazen. Delna pomilostitev bo zmanjšala naloženo globo za 100.000 lir, globe pa, ki so bile naložene zaradi nedovoljenega prometa s tobakom, bo pomilostitev lahko znižala za največ 2.250.000 lir. Delna pomilostitev velja tudi za prekrške, storjene pri prijavah prometnega davka (IGE), in sicer v primeru, ko gre za dohodke, ki so v zvezi z dejavnostjo, za katere je predvidena polna ali delna pomilostitev.

Polne ali delne pomilostitve bo deležen, kdor bo v roku 120 dni po objavi ukaza v Uradnem listu plačal vse davke, zaradi katerih je bil kaznovan. Pri tem bo seveda moral predložiti pristojnim oblastem prijavo dohodkov, na katere se računajo davki. Če pa je že prijavil iz zneska, pa je bila prijava lažna ali pomanjkljiva, bo moral predložiti izpolnjeno prijavo. V roku enega leta bodo upravne oblasti uvedle uradno preiskavo, ki bo dognala, ali je bila predložena prijava resnična. V primeru pa, da upravni organi ne izvedejo omenjene preiskave, bo predložena prijava brez vsakega učinka. V takih primerih pa bodo same oblasti zmanjšale denarne kazni, ki so bile določene za omenjene prekrške, na eno petino.

IZ POPOTNE TORBE Hruščeva

Hruščev je bil več dni na potovanju po Poljskem. Kot dober ljubitelj tribuna in politik, poln izvirnih misli, je v svojih izjavah skušal priti do Poljake vedno s strani, kjer najbolj dostopni. Vsekakor priznava, da tuji poročila zahodnih listov, so Poljaki Hruščevu pripravili izjemno tople sprejem. Med njegovim obiskom je prišla zlasti od izraza v zvezi z nemščino in Poljsko in Sovjetsko zvezo nasproti načrtom Zahodne Nemčije, ki nocoj priznati sedanjo nemško-poljske meje na Odri in na Hruščev je obiskal tudi poljske darje v Sleziji.

V Szečinu je postal častni občan tega mesta (nekdanjega pomembnega Stettina). Tu je dejal, da ne bo do nasprotniki s svojim rovarjenjem uspešni posejati seme razlora na Sovjetsko zvezo in Poljsko. Prijateljstvo se ne da meriti samo po število Kmetije pravi: »Če zemlje ne delajo, se ne bodo iz semena razvile lepe rastline«. Zato je treba razviti potrebo in korist sovjetsko-poljskega prijateljstva. Naglasil je, da se vsi združijo okoli te stranke ter spravil prisotne v splošni smeh z naslednjo zgodbo svojih mladostnih dni: »Ko sem bil št. 40 let, in sicer tudi z izjemnim redom iz katekizma, sem zamenjal do 100. Nekdo mi je tedaj dejal: Nima smisla, da nadaljuješ, če ne bomo nikdar imeli v žepu več kakor sto rubljev.«

»GOSPODARSTVO«

Izhaja trikrat mesečno. — UREDNIK: STVO IN UPRAVA: Trst, ul. Geppa ul. 38-933. — CENA: posamezna št. 150, naročnina: letna 850 lir, polletna 400 lir. Pošt. ček račun »Gospodarstvo« št. 11-9396. Za Jugoslavijo letna 600 din, polletna 300 din; za ostalo svetovno 3 dolare letno. Naroča se pri ADIT, DRŽ. ZALOŽBA SLOVENSKEGA LJUBLJANA, Stritarjeva ulica 3/1, tel. rač. št. 600-73-375. — CENE OGLEDNIC: SOV: za vsak m/m višine v širini 600 st. stolca 50 lir, za inozemstvo 600 lir. Odgovorni urednik: dr. Lojze Berček. Založnik: Založba »Gospodarstvo«.

Tiskarna »Graphis« v Trstu.

»VISTA«
TRST, Ul. Carducci 15, tel. 29-656
Bogata izbira naočnikov, daljnogledov, šestil, računal in potrebnih za višje šole, toplomerov in fotografskega materiala.

AUTOMOTOR
IMPORT - EXPORT
PREDSTAVNIŠTVO NA NEMŠKIH, ANGLEŠKIH IN AMERIŠKIH AVTOMOBIL TER NADOMESTNIH DELOV ZA FIAT, ESSEL, motozje, pumpe, injektorje ter traktorje
TRIESTE-TRST, Via Udine 15
TELEFON 30-157 - 30-198

URARNA IN ZLATARNA
Miholj Karel - TRST
Campo S. Giacomo 3 - tel. 95-881
Iz vse najboljše znamke, velika izbira slatkih okrasov za vse priložnosti

Škocjanske jame vas vabijo
Gled jame ob: 8, 10, 12, 14, 16 in 18. ur.
Gostinski obrati: »RISNIK« v Divači in gostilna pri Škocjanskem jami vam nudijo tuje in domače specialitete ter domača vina

PARK HOTEL-Bled
Največje gostinsko podjetje vam nudi ugodno bivanje in zabavo za čas bivanja na Bledu v svojih obratih, restavraciji, baru, nočnem baru, casino in plesni dvorani.
Penzion v predsezoni od 930 do 1230, v sezoni od 1350 do 1550. Turistična taksa se računa posebej.

Samo nekaj minut od Trsta!
Hotel Triglav Koper
najmoderneje urejen hotel: velika restavracijska terasa ob morju; kavarna, glasba, ples, nad 100 postelj.

Hotel Krin - Bled
Tel. 415, Gorenjska AMS 951-415, brzojav. naslov: KRIN BLED
V vseh sobah tekoča topla in mrzla voda ter krasen razgled na jezero, Julijske Alpe in Karavanke. — Cene v pred in po sezoni od 700 do 850 din. V sezoni od 1200 do 1400 dnevni penzion. — Turistična taksa se računa posebej.

Hotel CENTRAL PORTOROŽ
z dependansami SLOVENSKI DOM — RIVIERA — PLANIKA. Sodobna ureditev ob morju, ribja restavracija, nad 317 postelj

HOTEL ZAGREB & ESPLANADE
Opatija — tel. 375
Otvoren čitavu godinu. U turističkom centru na moru, uz ravne plaže. Ukupno 160 ležaja, 28 soba sa kupatilom. Tople morske kupke i masaže. Restoran prvorazredni, bečka i internacionalna kuhinja. Nacionalna jela i riblje specijalitete.

HOTEL Palace PORTOROŽ
Najmoderneje urejen hotel z vsem sodobnim konfortom; reprezentativna restavracija; bar; KAVARNA JADRAN s teraso ob morju. Glasba, ples, razne prireditve, obširen subtropski park ob morju, kopalnice, nad 400 postelj.

BOHINJ
Biser slovenskih letovišč Vas vabi, da preživite svoj letni odmor v udobno opremljenih hotelih, kjer boste vsestransko dobro postreženi.

Hotel ZLATOROG
100 postelj. Cene penzionu v sezoni od 750 do 1400 din. Izven sezone od 450 do 850 din.

Hotel „Jezero“
60 postelj. Cene penzionu v sezoni od 750 do 1400 din. Izven sezone 350 do 700 din.

Hotel POD VOGLOM
z novo podvojeno kapaciteto, z moderno instalacijo. Cene v sezoni od 760 do 1250 din, izven sezone od 530 do 900 din dnevno.

Grand Hotel Toplice
BLED, tel. št. 222, 246
odprt vse leto, nudi cenjenim gostom prijeten oddih. Termalno kopalnico, (stalna temperatura 23° C), jezero, kopalnice, čolni, tonično igrišče, izleti v bližino in daljno okolico, letna izletniška točka na letališču Lesce Bled, alpski vodniki. American bar, priznana domača in tuja kuhinja, izbrana vina. V juniju in septembru stano polni penzion od 1380 do 2000 din, v juliju in avgustu pa od 1800 do 2500 din. Za obisk se priporoča uprava hotela.

Hotel TURIST (ex Sv. Nikolaj) ANKARAN
Odljučna postrežba. Kopalniška restavracija, Restavracija »KONVENT« - Bife na plaži - Hotel in weekend hišice. V poletni sezoni nočni bar - Lokalni odprti dan in noč - Plesišče s priznano godbo - Odlučna kuhinja Restavracija »KONVENT« v Ankaranu je odprta vse leto. Ob sobotah in nedeljah zvečer ples.

Restavracija in kavarna v PORTOROŽU
Nudi gostom vse ribje specialitete na ražnju. Vsak dan godba na vrtu. V nočni kavarni dnevno, razen ponedeljku, godba do 3. ure zjutraj.

TURISTIČKI URED PUTNIK - ZAGREB
ZAGREB - Praška, 5 - Telef. 34-256
Dati će Vam sve turističke i saobraćajne informacije za putovanje po Jugoslaviji. Želite-li upoznati Jugoslaviju? Za Vas priredujemo velika kružna putovanja po Jugoslaviji sa posjetom Zagreba, Beograda, Skoplja, Ohrida, Titograda, Dubrovnika i Splita. Koristite naše brodove za ribarsko krstarenje duž Dalmacije!

Hotel Galeb Koper
Prstina istrska vina, domače in tuje specialitete v hrani, vjudna postrežba, glasba, restavracijski vrt ob muzejem parku, udobna prenočišča v sodobno preurejenem hotelu.

Zdravilišče Rogaska Slatina
s svojimi izvirk zdravilne vode »DONAT«, »STYRIA« in Rogaska 35 »TEMPEL«, vam zamajči zdravljenje: zapeke, zlate žile, želodčnega katarja, čira na želodcu in dvanaesterniku črevesnega katarja, jetrnih bolezni in žolča (zlatenica, ci-roza), sladkorne bolezni, toliščavosti. Zdravljenje s pitjem zdravilne stiatine, s kopanjem v zdravilnih kopalnih in fizikalno terapijo.

HOTEL Metropol PIRAN
z dependanso »ROTONDA« in dependansami »PIESU«, kavarna, ribja restavracija, glasba, ples, kopalnice, 220 postelj.

Slovenski dom
Rogaška Slatina (A kat.) telefon št. 8 z dependansami LJUB-LJANSKI DOM, BEOGRAJSKI DOM, HOTEL TRST, vam nudi veselje in udobnost za časa vašega letovanja ali zdravljenja v Rogaški Slatini. Dnevni penzion v pred in po sezoni od 750 do 1100 din, v sezoni od 1250 do 1500 din.

Hotel Soča
s svojimi dependansami. — Vam nudi ugodne pogoje za časa vašega letovanja. — Cene penzionu v predsezoni in po sezoni od 570 do 800. — Skupno 165 postelj, hladna in topla tekoča voda in druge hotelske udobnosti. — Cene v sezoni (julij in avgust) od 900 do 1350.— Prstina kuhinja in poznana vina ter solidna postrežba.

AVTOPREVOZ Cunja Rihard TRST
Strada del Friuli 208
telefon 35-379
Osebnih in tovarnih prevozi za tu- in inozemstvo
Konkurenčno cene

PO SVETU

TUJI OBISKI V RIMU. Te dni je obiskal Rim predsednik japonske vlade Kiši. Na sestankih z najvišjimi predstavniki vlade so govorili o političnih in gospodarskih odnosih med obema državama.

Kiši je obiskal tudi Bonn v Zahodni Nemčiji in Pariz.

HRUŠCEV NE OBISCE SKANDINAVSKIH DEŽEL. Ministrski predsednik sovjetske vlade Hruščev je odpovedal numerarne obiske Švedski, Danski, Norveški in Finski. Po prvotnem načrtu bi se Hruščev odpravil na pot v skandinavske dežele meseca avgusta.

PROGRAM NOVE AVSTRIJSKE VLADE. Avstrija je bila brez prave vlade ves čas po zadnjih parlamentarnih volitvah, to je kar 10 tednov, ker ni bilo mogoče doseči sporazuma med avstrijsko ljudsko stranko in socialisti. Končno je doseženi kancler inž. J. Raab vendarle sestaval novo vlado ob sodelovanju socialistov. V novi vladi je 8 ministrov avstrijske ljudske stranke (katoliške) ter 6 ministrov in dva državna tajnika, ki so pristali socialistične stranke. Socialist dr. B. Pittermann je podkancler. Ljudska stranka je v nekaterih zadevah socialne in finančne narave ugodila socialistom. Kancler Raab je v svoji izjavi pred parlamentom očrtal program nove vlade. Obžaloval je, da so odnosi s sosedji (z Jugoslavijo in Italijo) slabi ter je pri tem mislil na spore z Italijo zaradi italijanske politike nasproti nemški manjšini na Južnem Tirolskem in z Jugoslavijo zaradi avstrijske politike nasproti koroškimi Slovincem. Kancler je izjavil, da bo Avstrija spoštovala mirovno pogodbo. Ostala bo tudi nevtralna.

RAVNATELJSTVO DRŽAVNE REALNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE v Celovcu je tudi letos objavilo šolsko izvestje. Iz tega se vidi, da je bilo ob koncu leta v vseh štirih razredih 136 učencev (v I., 32, v II., 39, v III., 37 in v IV., 29). V prvem razredu je bilo 9 odličnikov, v drugem 14, v tretjem 10, v četrtem 5. Zanimivo so podatki o stanovskih pripadnostih dijakov. Iz kmečkih družin je 36 učencev, iz delavskih 38, obrtniških 26, uradniških 15, rentniških 9 in iz prvih poklicev 8. V zadnjih 9 in iz prvih poklicev 8. V zadnjih 9 in iz prvih poklicev 8. V zadnjih 9 in iz prvih poklicev 8.

BERLINSKA SKOFIJA RAZCEPLJE. Berlinski nadškof kardinal Döppner je izjavil, da se je katoliški odbor, v katerem so doslej sodelovali tudi laiki iz vzhodnega in zahodnega Berlina, zaradi političnih razmer razcepil. Katoliški laiki iz vzhodnega Berlina ne bodo več prihajali na sestanke katoliškega odbora v zahodnem Berlinu. Zaradi dosledne prisotnosti katoliških laikov iz vzhodnega Berlina je katoliški odbor moral biti pri svojem delu zelo oziren. Evangelska Cerkev na področju Berlin-Brandenburg pripravlja ločitev verskih občin, ki so v Vzh. Nemčiji, od škofije v Zah. Nemčiji.

ZAKAJ GRE V ZENEVI. Na konferenci zunanjih ministrov štirih velikih držav v Zenevi se je položaj toliko razbistril, da se danes jasno vidijo nameni obeh skupin. Sovjetska zveza vztraja pri zahtevi, naj se začnejo za ureditev nemškega vprašanja pogajanja, ki bi se jih udeležili predstavniki Vzhodne in Zahodne Nemčije, kot enakovredni. Zahodne države odbijajo to zahtevo, ker se zavedajo, da bi s tem »de facto« (dejansko) priznale obstanek Vzhodne Nemčije. To zlasti odbija nemški kancler dr. Adenauer. Zahodne države želijo, naj se samo najde rešitev, ki bi omogočala še nadaljnje bivanje zahodnih čet v Zahodnem Berlinu in popolnoma svoboden dostop.

POLJAKI ZDRAVIJO BENETKE. Beški župan je naslovil na ves svet poziv, ki pravi, da so Benetke v največji nevarnosti. Benetške stavbe je napadla zavrtna bolezen; edino širokopotezna akcija lahko reši to zgodovinsko mesto. V prejšnjih letih so poročali, da so na nekaterih mestih popustili piloti, na katerih so zgrajene Benetke; zdaj je posebna bolezen napadla sam kamen, iz katerega so zgrajene benetške stavbe. Tu pa tam se dogodi, da se celi bloki nenadoma sesujejo v prah, kar lahko postane za vsako stavbo usodno. Izvor te bolezni proučujejo izvedenci iz raznih dežel, Italijani so mnenja, da povzročajo bolezen svetlobni žarki. Francoški izvedenec dr. Cochon meni, da razjedajo kamenje posebni mikrobi, ki lahko napadejo celo kovine. Za benetški pojav se Francozi zanimajo, ker imajo sami opravka s podobnimi boleznimi v starih francoskih palačah, kakor je na primer grad v Versaillesu. Benetčani polagajo največje upanje v poljske znanstvenike, ki jih vodi dr. R. Ceberctowicz iz Gdanska. »Zdravljenje«, ki so ga Poljaki preizkusili že na spomenikih in starih palačah v Varšavi, obstoji v tem, da spustimo električni tok skozi napadene kamne, nakar se napadani kamni zopet strdijo.

CASTRO OBLAVA KUBO. Ministrski predsednik Fidel Castro, ki je zmagoslavno vodil vpro proti prejšnjemu diktatorju Fulgenciju Batisti, je prišel v spor s predsednikom republike Manuelom Urritio glede izvedbe agrarne reforme. Castro je izjavil, da mu je Urritio očital, da je komunist. Zaradi spora je odstopil, medtem se je umaknil s svojega položaja tudi Urritio. Fidel Castro je sklical veliko zbranje kmetov ter izjavil, da prihajajo nedelje prevzame ponovno obliko. Tako obvladati on in mlajši brat Raul, ki je poveljnik vojske, popolnoma položaj. Castro je nato postal za predsednika svojega bivšega ministra O. Orticoa. Napetost med Kubo in ameriški kapitalisti, ki imajo v rokah velik del sladkornih nasadov, se je povečala, ker bo agrarna reforma zadela zlasti te nasade.

vestnik SLOV. GOSPODARSKEGA ZDRUŽENJA

Novo plače v trgovinski stroki

Table with columns for categories (IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX), gender (moški, ženske), and POMOZNO OSEBJE (moški, ženske). It lists various job categories and their corresponding salaries.

KRONIKA

KMETIJE BI RADI SVOJO ZEMLJO. V zadnji številki smo pisali, da so končno vojaške oblasti dokerivirale zemljišča na Hudem letu. Te dni pa so lastniki zemljišč prejeli obvestilo, da je bil ta ukrep preklican ter da se rekvizicija podaljša do 31. decembra letos.

ZALOGA BRAZILSKE KAVE. Te dni prispe v Trst prvih 30.000 vreč brazilске kave, ki jo je Brazilski zavod za kavo odpremlj s švedsko ladjo »Vege-lands«. Konec avgusta bo prispelo nadaljnih 30.000 vreč. Zaloga brazilske kave (100.000 vreč) bo v posebnem skladišču, ki ga pripravljajo v tržaškem prostem pristanišču.

Mature na naših solah

NA TRGOVSKI AKADEMIJI V TRSTU so se zaključili usposobljenostni izpiti, ki jih je delalo 37 notranjih kandidatov in 1 privatist. Dosežki kandidator je izdelalo (to so Dek Marija, Franovič Edvard, Hmeljak Marko, Klun Elza, Mavec Sonja, Miklavc Marija Eva, Silvestri Lavra, Slama Lilijana, Stoka Iva in Zudečič Jolanda). Dva kandidata sta bila odklonjena. Zelo mnogo (kar 26) kandidatov ima po enega ali več izpizov v jeseni. Pri maturi je letos dijakke iznenadilo izredno strogo izpraševanje iz italijanščine; tudi klasifikacija pismene naloge je bila zelo stroga. Prav te okoliščine je treba pripisati, da ima toliko dijakov povzrajalni izpit. Dijaki niso bili pripravljeni na takšno poostretje še toliko manj, ker gre za strokovno šolo. To kaže, da profesorica Fortis (iz Gorice oz. iz Vidma), ki je bila dolocena za izpraševanje iz italijanščine, ni upoštevala, da zahteva učenje italijanščine za vsakega slovenskega dijaka velik napor, čeprav se znanjo, da imajo Slovenci talent za učenje tujih jezikov. Ne smemo pozabiti, da ni italijanščina njihov materin jezik.

SEZNAM MATURANTOV DRZ. NIZJE. INDUSTR. STROK. SOLE V TRSTU. Objavljamo seznam kandidatov, ki so

Iz zgodovine železarstva v Sloveniji

II. Rodbina Ruardov, ki je tedaj zavladala na Savi, je dobrih sto let igrala veliko vlogo v zgodovini gorenskega železarstva. Ruardi so se doselili z Dunaja, toda bili so francosko-belgijskega porekla in imeli so trgovske tradicije. Za plemiške naslove se niso zanimali. Na Dunaju so vodili veliki trgovski podjetje. Valentin Ruard, ki je prišel v slovenske dežele okrog leta 1762, je najpoprj vižlil znatna finančna sredstva v tekstilno industrijo. Potem se je prišel zanimati za podjetje Buceellenjev na Savi, ki je pod vodstvom nesposobnih upraviteljev vidno propadalo. Odkupil je od tržaških trgovcev Brentana in Venina vse kompleks železarne na Savi, z graščino in rudarsko posejstvo vred. za 60.000 goldinarjev. Vzel je upravo v svoje roke ter pričel obnavljati fužniške naprave. Leta 1775 je kupil od Žige Zoisa železarno in kladiva na Plavcu, v Mojstrani in v Radovni za 28.000 goldinarjev. Poročilo rudarskega urada iz leta 1776 je pohvalno opisuje delovne razmere na Savi in ugotavlja znaten dvig proizvodnje.

Za nadaljnje nakupe gozdov in rudokopov se je pa Valentin Ruard moral zadolžiti in zašel je v finančne težave. Moral je likvidirati svojo udeležbo v tekstilni industriji. Sledil mu je sin Leopold, ki si je na vso moč prizadeval, da bi izpopolnil proizvodno opremo podjetja ter tako dvignil proizvodnjo. Kmalu je spoznal važnost parnega stroja in premoza za razvoj industrije. Zato je v Zagorju ustanovil premoškopno podjetje, z namenom, da bi s premozom v svojih fužinah dosegel večjo proizvodnjo; toda zaradi prevelike razdalje od premoškopne revirja do Jesenic navzlic tehničnemu uspehim poskusom ni imel finančnega uspeha. V dobi francoske zasedbe in ilirske vladavine je bil na korošnem Francozom, ki so ga postavili za župana.

Njegov sin in naslednik v vodstvu podjetja Viktor Ruard je začel v stisko že zaradi velike družine (imel je 11 otrok, med temi 8 sinov), a poleg tega so iz drugih razlogov nastopile velike težave za njegovo podjetje. Svoje fužine je sicer dvignil na znatno višjo stopnjo proizvodnje in v njegovih železarskih obratih, rudokopih in gozdovih je delalo okrog leta 1859 nad 500 delavcev. Poslovanje podjetja je bilo v začetku ugodno, a tedaj, v dobi največjega vzpona, je kupil od briksnske škofije blejsko velepospevost z gradom in jezerom vred in z ogromnimi gozdnimi kompleksi — na Mežakliji, Poljanji, Pokljuki, Jelovci in v Bohinju — ter z obsežnimi zem-

Table with columns for categories (XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, XVII, XVIII, XIX, XX), gender (moški, ženske), and POMOZNO OSEBJE (moški, ženske). It lists various job categories and their corresponding salaries.

VAJENISKI DELAVCI

Table with columns for years (Prvo leto, Drugo leto, Trete leto) and gender (moški, ženske). It lists the number of trainee workers in different years.

Tudi predsednik Gronchi za avtonomijo

Med svojim obiskom v Vicenzi se je predsednik republike G. Gronchi v svojem odgovoru na pozdravne besede predsednika pokrajinske uprave dotaknil notranje upravne ureditve Italije.

2. pred izpitno komisijo v Nabrežini-Sv. Križu: Valentin Karel Cossutta, Nenkeno Gruden (odlično), Dimitrij Peričič (odlično), Lilijana Blasina (odlično), Tatjana Gruden, Nada Terčon.

3. pred izpitno komisijo na Opčinah: Ivan Križmančič, Ana Marija Bole (odlično), Josipina Cufar, Milena Emili (odlično), Eleonora Ivasic, Marija Svobodanka Sossi, Sonja Skamperle (odlično); popravni izpit ima 5 kandidatorov.

4. pred izpitno komisijo v Dolini: Flavia Bordon, Stevo Kosmač (odlično), Darij Kraljič, Boris Vodopivec (odlično); popravni izpit imata 2 kandidata.

MATURA NA UCITELJISCU. Usposobljenostni izpit na Učiteljski v Trstu so napravili naslednji dijaki: Fon Odina, Jekina Marija, Lukša Ljubira, Možina Ljilja, Piric Volka, Toros Ljubovir, Valič Kristina, Werk Marta in Zagar Dora. Popravne izpite ima 14 kandidatorov, odklonjena sta bila pa 2.

NASE SOZALJE

V Trstu so umrli 90-letna Marija vd. Gerdol, Anton Čac, Franc Kavčič, Matija Samsa. V Piščančih se je smrtno poselecil 66-letni Francelj Piščanč, sin najstarejšega vaščana. Pri prometni nesreči na cesti med Sežano in Storjami je izgubil življenje 29-letni tržaški trgovec Ettore Brunelli.

PRODAJA GOZDOV KRANJSKI INDUSTRIJSKI DRUŽBI

Vse to je prispilo Viktorja Ruarda, da je ob ustanovitvi Kranjske industrijske družbe (1869) ponudil temu podjetju svoje obsežno posestvo z vsemi obrati in rudniki vred v nakup. Prodaj je vso to svojo posestvo za 780.000 goldinarjev (1870). Prizidal si je le blejski grad z jezerom vred in nekaj parcel, ki mu niso mogle nuditi nobenega pomembnega donosa. Navzlic temu je njegova družina še naprej priratno živela, kar ga je prispililo k nadaljnjim prodajam svoje posesti. Kronika ga opisuje kot socialni čutečega človeka; ustanovil jo na Savi prvo tovarniško šolo. Njegovi sinovi so se razkropili po svetu, a najmlajši, ki je bil nekaj časa uradnik v železarni, se je vdal pijančevanju in propadel.

JESENISKE ŽELEZARNE ZA CASA ZOISOV

Tretja v zgodovini jeseniške železarne pomembna rodbina tujege porekla je rodbina Zoisov, katere ime je v glavnem povezano z Javornikom. O početkih plavža na Javorniku ne vemo ničesar zanesljivega. Gotovo je le, da je bil zgrajen zaradi železne rude, ki so jo pridobivali pod Golico in Budešico. Omenjen pa je v listinah že leta 1403. Nafo ni nobenih podatkov več do leta 1542. Po nekem poročilu iz tega leta sklepamo, da so tedaj izvažali z Javornika znatne količine železa v italijanske dežele, niso pa znana imena fužinarjev.

Rod Zoisov je po svojem poreklu iz Švice. Ustanovitelj kranjske veje tega rodu je bil Michelangelo Zois, ki je kot politični begunec iz Benetk prišel čez Trst v Ljubljano, kjer se je naselil. Tu je postal družabnik lastnika velike železarske trgovine Codelija. Leta 1725 je postal ljubljanski meščan, deset let kasneje je prevezel Codelijevo trgovino kot edini lastnik. Z železarjami na Gorenjskem in Koroškem je sklenil dolgoročne pogodbe, ki so mu zagotovile skoro monopolni položaj pri izvozu železa. S tem je v kratki dobi izredno obogatel. Imel je široko razpredeno trgovsko mrežo v italijanskih deželah in se uveljavil v vseh glavnih središčih sredozemske trgovine. Hotel pa je postati tudi rudarski podjetnik in industrijec. Kupil je najpoprje bohiške železarne na Bistrici in Stari Fužini, pridobil nato razne rudarske pravice in rudokope v triglavskem pogorju, leta 1752 pa tudi javorjniško velepospevost in graščino, rudokope na Bevič nad Jesenicami in druge. Zbral je v svojih rokah za tedanje razmere veliko premoženje, ki je izviralo v glavnem iz izvoza železa. Ob njegovi smrti so dosegla njegova podjetja največji razmah, ki ga pa njegovi potomci zaradi političnih in vojnih dogodkov sledeče dobe niso mogli ohraniti. Iz prvega zakona M. Zois je imel tri otroke, iz drugega pa enajst.

(Nadaljevanje sledi)

Kultura in življenje

ZAKLJUČNA PREMIERA SNG: »DESETI BRAT«

V Trstu ni Deseti brat Josipa Jurčiča nepoznan. Doslej so ga že dvakrat uprizorili: med prvo svetovno vojno v dramatičiji Frana Govcarja (ta predstava je še danes marsikateremu Tržačanu ostala v najlepšem spominu) in v prvi povojni sezoni 1945/46 v dramatičiji Ferda Delaka. Ker smo že pri tem, naj dodamo, da je prvi slovenski Deseti brat doživel dramsko predelavo še po Pavlu Goljič, Davorinu Petančiču in Savu Klemenčiču, travestijo nanj je napisal tudi Ivan Rob.

Katera od navedenih dramatičij je najboljša? Težko je odgovoriti na to vprašanje, ker je uspel dramske predelave kakršnega koli književnega dela tesno povezan s številnimi drugimi pogoji, na primer, z režijo, scensko zamisljivo, glasbeno spremljavo itd. Lahko rečemo, da je najnovejša dramatičija Jurčičeve umetnine v Klemenčičevi predelavi, Sincinovi režiji, Rijavčevi inscenaciji. Bučarjevi glasbeni spremljavi in Matulovi zamisli za kostume uspešno gledališko delo. SNG v Trstu je lahko upravičeno ponosna na svojo zadnjo stvaritev, ki jo je naše občinstvo sprejelo z največjim zadovoljstvom.

Premierska predstava je bila na prostem v svečanem vzdušju, ki spremlja vsako pričakovanje velikih odskih stvaritev našega poklicnega gledališča. Odrska priprava na Stadionu I. maja je ustvarjala primerno razpoloženje; z njo se je lepo skladala inscenacija Vladimirja Rijavca, ki je domiselna in moderna, čeprav nam vestno posreduje Jurčičev dolenski svet, v katerem

Kaj je v korist Trsta

Poslanca Micheli-Vitturi in Gefter Windrich sta naslovila na ministrskega predsednika in ministra za prometne zveze čudno interpelacijo. Poslanca namreč vprašujeta, kaj namerava vlada storiti glede na to, da je reško podjetje »Gradšped« sklenilo lotiti se prevosa blaga v Italijo in iz Italije v Jugoslavijo. Na eni strani priznavata jugoslovanskim podjetjem pravico, da se bavijo s prevozom blaga v Italijo in nazaj, na drugi se vznemirjata, češ da bo konkurenca jugoslovanskim podjetjem škodovala italijanskim, kakor je konkurenca jugoslovanske mornarice hudo prizadela italijansko mornarico.

Tržačani gledajo nekoliko drugače na to vprašanje. Njim je do tega, da se promet čez Trst čimbolj razvije. Če bo Jugoslovani tudi sami prevažali blago čez Trst, bodo imeli večji interes za to, da se promet z zaledim razvije v tej smeri. Podatki o cestnem prometu iz tržaškega zaledja (glej zadnjo številko »Gospodarstva«) dokazujejo, da prehaja promet čedalje bolj z železnice na ceste. Zlasti Avstriji so že davno razvili prevoz blaga s tovorniki proti Trstu. Doslej še ni noben poslanec protestiral proti temu. Jugoslovani so pravzaprav zaostali za Avstriji.

Tudi konkurenca na morju je prosta, ker sloni na recipročnosti. Poleg tega mora stvaren opazovalec priznati, da je Jugolinija uvedla redne proge iz Trsta in svet že davno, in to na srečo Trsta, ki je imel takrat prav malo rednih morskih prog. Gonja proti jugoslovanski mornarici, ki jo je začel tudi neki tržaški list, utegne Trstu samo škodovati.

KOROŠKI OTROCI NA ISTRSKI OBALI

Zveza Slovenskih organizacij v Celovcu je organizirala letovanje slovenskih otrok od 8. do 14. leta v počitniškem domu v Savudriji. Gre za dve izmenji po 50 otrok.

OBISK ANGLIJE. Meseca maja je obiskalo Vel. Britanijo 123.170 tujcev, to je 8% več kakor lani. Iz same Evrope je prispelo 48.520 tujcev, to je 17 odst. več kakor lansko leto v istem mesecu.

MONDO ECONOMICO (Milan, tedenski gospodarski časopis), je svojo zadnjo posebno številko posvetil »Kreditu in financij v Italiji. Vsebina je razdeljena na tri poglavja:

- 1. Struktura italijanskega kredita; 2. Kredita in finančna dejavnost; 3. Aktualna vprašanja kreditnega sektorja. Stane 300 lir. Uprava: Milan, via Panzachi, 6.

Transadria d. d. IMPORT - EXPORT. vseh vrst lesa, trdih goriv in strojev za lesno industrijo. TRST - Sedež: ul. Cicerona 8/II - Telefon: ul. Cicerona 80214.

Autobusne proge

Proga Trst - Sežana - Ljubljana. Odhod iz Trsta: vsak dan ob 7.15 (SAT) in ob 18. uri (SAP). — V sobotah in nedeljah gre proga do Bleda. Prihod na Bled ob 11.30; odhod z Bleda ob 15.45. Odhod iz Ljubljane: vsak dan ob 6.30 (SAP) in ob 17. uri (SAT). Odhod iz Sežane: proti Trstu ob 8.30.

PROGA ZAGREB - TRST

Odhod iz Zagreba dnevno ob 5.30; prihod v Trst ob 10. uri. Odhod iz Trsta ob 16. in prihod v Zagreb ob 20.30. (CROATIATRANS)

Proga Trst - Sežana

Ob petkih in sobotah odhod iz TRSTA ob 7.00 in 15.30; z Opčin ob 7.20 in 15.50; Ob nedeljah in ponedeljkih odhod iz Trsta ob 9.30 in 19.00. Odhodi iz SEZANE ob petkih in sobotah ob 9.30 in 18.30; ob nedeljah in ponedeljkih ob 8 in ob 14.30. (SAT - SARA - SLAVNIK)

Proga: Ljubljana - Postojna - Gorica

Ob delavnikih. Odhod: iz LJUBLJANE ob 6.30. Odhod: iz GORICE ob 14.30 (SAP). Proga: Trst - Opatija - Reka. Odhodi iz Trsta: vsak dan ob 7.00 in ob 17.30. Odhod z Reke vsak dan ob 6.00 in 16.30. (SARA - AUTOTRANS)

Proga: Trst - Hrpelje-Kozina

Odhodi iz Trsta: ob sobotah ob 7.30 in 13.10, ob torkih pa ob 9.30 in 19.00. Odhodi iz Hrpelje v Trst ob sobotah ob 9.00 in 14.30. Ob torkih ob 8.15 in 14.30. (SLAVNIK) (AUTOVIE CARSCICHE)

Proga: Trst - Pesek

Odhodi iz Trsta: ob delavnikih ob 7.45, 13.10 in 17.30, ob praznikih pa ob 11.30 ter ob 17.30. (AUTOVIE CARSCICHE)

PROGA TRST - FERNECE

Odhodi iz Trsta ob delavnikih: ob 7.30, 10.15, 15.00, 18.00. — Ob praznikih: 7.25, 8.30, 10.00, 11.00, 12.30, 13.10, 13.50, 14.30, 15.00, 15.30, 16.00, 16.30, 17.00, 17.30, 18.00, 18.30, 19.00, 19.30, 20.00, 20.30, 21.00.

Proga: Trst - Skoflje

Odhodi iz Trsta: ob delavnikih ob 5.40, 6.00, 7.00, 8.15, 9.15, 11.15, 12.00, 13.15, 14.30, 16.15, 17.15, 18.30, 19.15, 20.00, 23.25. Ob praznikih ob 6.00, 7.00, 8.15, 9.15, 11.15, 14.30, 17.15, 18.30, 20.00, 22.15, 23.15. Avtobusi odpeljejo s Trga Stare Mitnice (Largo Barriera Vecchia).

Proga Trst - Koper

Voz vsak dan. Odhodi iz Trsta: 7.00, 11.00, 12.00, 13.00, 15.30, 17.00, 19.00. Odhodi iz Kopa v Trst: 6.00, 7.00, 8.45, 14.00, 15.00, 17.50, 18.00. (TORTA - SLAVNIK)

Proga Trst - Pulj

Odhodi iz Trsta: ob ponedeljka do sobote ob 15. Ob nedeljah ob 7.25 in 14.15. Odhodi iz Pulja v Trst: vsak dan ob 6.30. Ob nedeljah ob 6.30 in 16.00. (AUTOSAORAJ - TORTA)

Proga Trst - Buje

Odhod iz Trsta vsak dan ob 7.30, 16.00. Odhod iz Buja v Trst ob 6.30, 17.00. (TORTA - ISTRATAUTO)

Proga: Trst - Umag

Odhodi iz Trsta: ob 8.00, 12.20, 14.45 ter 18.30. Odhod iz Umaga v Trst: vsak dan ob 7.30, 11.15, 15.15, 18.05. (ISTRATAUTO)

Proga: Gorica - Solkan

Razen ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Gorice vsak dan ob 11.30 in ob 16.30. Odhod iz Solkana ob 7.30 in ob 14. uri. (F. RIBI)

Proga: Gorica - Sempeter - Vrtolba

Razen ob nedeljah in praznikih. Odhod iz Gorice ob 9.00 in ob 14.00. Odhod iz Vrtolbe ob 9.30 in ob 16.00. Proga: Gorica - Steverjan - Medana. Odhod iz Gorice ob delavnikih: ob 7. uri, 12.30 in ob 16. uri. Odhod iz Medane: ob 8. uri, 13.30 in ob 17. uri. Odhod iz Gorice ob praznikih: ob 14.30, 16.30, 18.30, 20.30, 22.00. Odhod iz Steverjana: ob 15.00, 17.00, 19.00, 21.00, 23.30.

Proga: Gorica - Tolmin - Bovec - Trbiž

Voz vsak dan, kadar je prehod čez Prekid odprt. Odhod iz Gorice: ob 16.30. Odhod iz Trbiža: ob 5.15. (F. RIBI)

Naslednji hoteli se priporočajo

Hotel COLOMBIA. Trst, ul. Geppa 18, tel. 23-741 in 31-083 II. kategorije. • Sedemdeset postelj. Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 1100-1400 lir, dvoposteljne od 2000-2600 (davki in postrežba vključeni).

Hotel ADRIA. Trst, Capo di Piazza 1 - Tel. 36-478 (Piazza Unità) III. kategorije. — Popolnoma obnovljen. Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 950 do 1360 lir, dvoposteljne od 1900 do 2500 (davki in postrežba vključeni).

Hotel POŠTA. Trg Oberdan 1 (v centru mesta) - Tel. 24-157. — Vse udobnosti, mrzla in topla tekoča voda, centralna kurjava, telefon v sobah. Dvignalo. Cene od 750

Hotel ABBAZIA. Trst, Ul. Geppa 20 - Tel. 23-068 III. kategorije. — Vse hotelske udobnosti. Enoposteljne sobe od 875 do 1100 lir, dvoposteljne od 1700 do 2200 (davki in postrežba vključeni).

Hotel SLON. Ljubljana, Titova 10 - Telefon 20-643 do 46. — Priporočamo obiskovalcem svoje obrate: kavarno, restavracijo in bar.

Hotel MOSKVA. Beograd. Kategorija A. Razpolaga s 100 udobno opremljenimi sobami, apartmani, sobami s toplo in mrzlo tekočo vodo, telefonom, restoranom z domačo in tujo kuhinjo, kavarnom, barom, salonom za bankete in konferenec, vodiči in soferji. Popust za skupine!

PRIZNANO MEDNARODNO AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE LA GORIZIANA. GORIZIA - VIA DUCA D'AOSTA N. 88 - TEL. 28-45 - GORICA. PREVZEMAMO PREVOZ VSAKOVRSNEGA BLAGA. Posebni pogoji za prevoz blaga v Jugoslavijo.

TRST, Ulica Cicerona 8 - Telefon 38-136 37-725 Telegram IMPEXPORT - TRIESTE. Impexport. UVAŽA: VSAKOVRSTEN LES, DRVA ZA KURJAVO, GRADBENI MATERIAL. IZVAŽA: TEKSTIL, KOLONIALNO BLAGO IN RAZNOVRSTNE STROJE. Operira po tržaškem in goriškem sporazumu. Specializirano podjetje za vsakovrstno kompozicijo.

G. M. COLOMBIN & FIGLIO. UVOZ - IZVOZ. PLUTOVINE in IZDELKOV. Trst, Porto Industriale - Zaule. TEL. 99-182. Tigr. COLINTER - TRIESTE.

TRŽNI PREGLED

Italijanski trg

Pretekli teden so se cene mehke pšenice na italijanskem trgu s kmetijskimi pridelki nekoliko povečale. Kljub temu so se razvile številne kupčije kakor prejšnji teden. Po prihodu nove pšenice na trg so prekupevalci stopili na plan s povpraševanjem. Cene so poskočile za 400-500 lir pri stotu, pri finjših vrstah so se dvignile še više. Cene trde pšenice so ostale neizpremenjene, in sicer na višini, ki zadovoljuje pridelovalce. Povpraševanje po krmni se ni povečalo in cene so ostale na prejšnji ravni. Na trgu za živino se je močno skrcilo povpraševanje po težkem govedu za zakol. Njihova cena je nekoliko popustila. Kupčije za mladim govedom za zakol so ostale nekako na isti ravni kakor v prejšnjem tednu. Cene krav meklaric pa so kar krepke in povpraševanje po njih je dokaj živahno. Na trgu za vinom je nastopil polniti premor. Cene tekočih navzdol. Na trg prihajajo le kupci, ki oskrbujejo restavracije in gostilne. Cene riža popuščajo, medtem ko se cene raznih mok ohranile prejšnji položaj. Trde vrste sira se dobro prodajajo, mehke vrste pa gredo le s težavo od rok. Cene masla so krepke, čeprav so na trgu zabeležili upadnje povpraševanja.

ZIVINA

BOLOGNA. Goveja živina za rejo: krave krajevne vrste 160-220.000 lir glava, krave meklarice 130-210.000, teleta 60-120.000, teleta iz Piemonta 30-50.000, voli 295-350.000, bikli 315-345.000. Goveja živina za zakol: teleta 500-600 lir kg, krave I. 240-290, II. 160-220, voli I. 330 do 370, II. 280-330, bikli I. 420-470, II. 330-380 lir kg. Konji za rejo 130-220.000 lir glava, meži 130-270.000, osli 120-130.000. Konji za zakol 180-250 lir kg, žrebota 300-380, meži 120-150, osli 130-150. Mladi prašiči 600-700 lir kg, suhi 450-500, debeli 300-310 lir kg, prašiči od 120-180 kg težki 320-325, čez 180 kg 325-327 lir kg. Debele ovce 170-200 lir kg žive teže, suhe ovce 160-170 lir kg.

ZELJAVNA IN SADIJE

MILAN. Suh česen 80-110 lir kg, korenje 36-48, zelje 24-36, čebula 25-42, zajbelj 150-200, fižol 60-120, Boli 48-144, gobice 800-1000, cikorkija 48-120, endivija 36 do 72, ločika 36-96, melancane 60-108, krompir Bologna 23-27, zelena paprika krajevne vrste 36-84, od drugega 36-120, paradizniki Riviera 36-84, peteršilj 72-144, zelena navadna 60-120, bučice krajevne vrste 60-120.

Marelice extra 168-204, I. 132-160, II. 72-96, smokve 120-156, jabolka Champagne 72-90, hruške Bergamotto 60-102, navadne 36-120, breskve extra bele 144 do 216, extra rumene 84-132, I. rumene 36-72, dinje 48-84, slivice extra 96-144, I. 60-84, II. 24-48, pomaranče 180-220, limone I. 108-132, II. 60-96 lir kg.

VINO

MILAN. Cene za stop, stog blago vkracano na železniški vagon ali tovornik: rdeče Piemont 10-11 stop, 550-580, 11-12 stop, 580-610, Barbera 12-13 stop, 660-680, Oltrepo pavese 10-11 stop, 550-580, 11-12 stop, 580-610, rdeče mantovano 9-10 stop, 460-480, Valpolicella in Bardolino 550-570, belo Soave 570-590, Raboso 460-480, rosato iz Emilije 540-560, vino Romagna belo in rdeče 450-470, navadno toskansko 475-505, Barlettano extra 470-500, navadno 13-14 stop, 450-470, San-severo belo 460-480, Squinzano 13-14 stop, 470-490, Rionero - Barile 7.800-8.800 lir stot, Moscato iz Piemonta 13.300-13.800, Moscato Oltrepo pavese 11.800-12.300, Barletta 8.500-8.900.

PARADIZNIKOVA MEZGA

PIACENZA. Cene veljajo fco skladišče tovarne: dvakrat koncentrirana paradiznikova mezza proizvod 1959 v skatlah po 10 kg 105-115 lir kg, v skatlah po 5 kg 110-120, v skatlah po 1 kg 120 do 130, v skatlah po 1/2 kg 130-140, v tubah po 200 g 37-39 tuba, v tubah po 100 g 26-28 lir tuba. Trikrat koncentrirana paradiznikova mezza proizvod. 1958 v sodih 95-105 lir kg, v skatlah po 10 kg 120-130, v skatlah po 5 kg 125-135, v skatlah po 1 kg 135-145, v skatlah po 1/2 kg 145-155, v tubah po 200 g 39-41 lir tuba, v tubah po 100 g 27-29; olupljeni paradizniki krajevne vrste v skatlah po 1200 g 100-110 lir skatla, v skatlah po 500 g 50-60 lir skatla.

ZITARICE

PIACENZA. Mehka pšenica krajevne vrste 5850-5950 lir stot, dobra »mercantile« 5400-5600, »mercantile« 5200-5400, koruza krajevne vrste pridelek 1957: fina 5100-5200, »mercantile« 4750-4850, hibridna koruza 4550-4650, domači oves pridelek 1958 4800-5000, pšenična moka iz leta 1959 tipa »0« 8600-8800, tipa »0« 7700-7900, II. 7200-7400, tipa »1« 6700 do 6900, koruzna moka iz leta 1958 6450 do 6650 lir stot. Riž, pridelek 1958: Arbo-

rio 15.400-15.800, R. B. 14.400-14.800, Rizzotto 14-14.200, Maratelli 13.500-13.800, Maratelli mercantile 11.300-11.500; pšenični otrobi extra 11.100-11.200, tipa »0« 10.900-11.000, tipa »1« 10.300-10.500, tipa »2« 9.300-9.500, tipa »3« 7.300-7.500.

KRMA

MANTOVA. Pšenična slama 650-700 lir stot, pogache iz zemeljskih lešnikov 5600-5700, kokosove pogache 6200-6300, lanene pogache 7000-7100, pogache iz tropin 1.100-1.200. Moka iz zemeljskih lešnikov 5400-5600, kokosova 4700-4800, ricinusova 1900-2000, sojina moka 5200-5300. Se-stavljena krma za kokoši 7000-7100, za piščeta 8300-8600, za živino meklarico 4700-4800, za pitanje prašičev 5200-5400, za suhe prašiče 6000-6200. Seno z naravnega travnika 700-1000, I. 1100-1200, z namakanega travnika izbrano 1200-1500.

PERUTNINA

FIRENZE. Piščanci krajevne vrste 550-560 lir kg, kokoši 480-500, purani 500 do 600, race 400-450, zajci 300-330, golobi 500-600 lir par. Sveža jajca 240-276 lir ducat na viru proizvodnje.

MLEČNI IZDELKI

MILAN. Sir granat krajevne proizvodnje 1957 850-870 lir kg, proizvodnje 1958 740-770, sbrinz 1 mes. star 460-500, 3 mesece star 550-580, emmenthal izven peči 510-530, 3 mesece star 560-580, gorgonzola najmanj 8 dni star 290-300, sta-rejši 450-480, italicco 340, provolone star 440. Maslo iz smetane 750 lir kg, dru-

god v Lombardiji 720, fino maslo 790 lir kg.

POPER

TRST. Trg s poprom ni posebno razgiban. Cene se držijo čvrsto, in prvi vrsti zaradi omejene ponudbe blaga na viru proizvodnje. V zadnjem času so namreč vzhodnoevropske države pokupile znatne količine popra. Navajamo povprečne cene za cwt. cif. blago ponovno stehtano: Sarawak črni tipa London 185 šil, Sarawak Asta 197 šil, 6 penijev, Sarawak bel 297 šil, 6 penijev, Tellicherry garbled 217 šil, 6 penijev, Tellicherry extra bel 227 šil, 6 penijev.

SLADKOR

TRST. Cene na viru proizvodnje so ponovno zabeležile znaten padec. Angleški sladkor »fine granulated« stane 36,5 funtov šterlingov za tono cif. Trst. Sladkor SMX stane 35,15 funtov šterlingov po istimi pogoji. Sladkor iz Srednje Amerike ponujajo po 88,50 dol. za tono cif. Tirensko morje v bombazastih vrečah; belgijski sladkor stane 473 belg. frankov za stot izbranega blaga, 468 belg. frankov za navadno blago.

KAKAO

TRST. Trg s kakavom je miren. Povpraševanje se je za nastopom vročine poleglo. Bahia Superior 263 šil, 3 penijev za 50 kg proti izročitvi v juliju-septembru, Acera good fermented 270 šil, pod istimi pogoji, Acera novi pridelek 267 šil, 3 penije za 50 kg proti izročitvi v oktobru - decembru. Kakao Lagos kvotira 3 šilinge manj.

MEDNARODNA TRŽIŠČA

CHICAGO	30.6	13/7	22.7
Pšenica (stot. dol. za bušel)	186 1/4	187 3/8	187.—
Koruza (stot. dol. za bušel)	125 3/4	126 3/4	128 1/4
NEW YORK			
Baker (stot. dol. za funt)	30.—	29.—	29.50
Cin (stot. dol. za funt)	105.37	102.50	102.25
Svinec (stot. dol. za funt)	11.80	12.—	11.80
Cink (stot. dol. za funt)	11.—	11.—	11.—
Aluminij (stot. dol. za funt)	26.80	26.80	26.80
Nikelj (stot. dol. za funt)	74.—	74.—	74.—
Bombaž (stot. dol. za funt)	35.50	35.05	34.35
Zivo srebro (dol. za steklenico)	239.—	235.—	237.—
Kava (stot. dol. za funt Santos 4)	36.50	36.50	37.—
LONDON			
Baker (funt. šter. za d. tono)	223.—	210 1/2	222.—
Cin (funt. šter. za d. tono)	791 1/2	782.—	793 1/2
Cink (funt. šter. za d. tono)	80 1/4	80 1/4	80.—
Svinec (funt. šter. za d. tono)	69 3/8	69 3/4	72 7/8
SANTOS			
Kava Santos D (kruzejrov za 10 kg)	426.—	470.—	486.—

V preteklem tednu je trgovec iznenadil nenadni skok cene elektroličnega bakra. Na drugi strani je cina popustil, prav tako so nazadovale cene kave, pšenice in bombaža, medtem ko je koruza precej napredovala. Cene sladkorja je še vedno izredno nizka.

ZITARICE

V tednu do 17. julija je cena pšenice v Chicagu nazadovala od 187 na 186 5/8 stot. dol. za bušel, proti izročitvi v juliju. Koruza je napredovala od 121 5/8 na 124 5/8 stot. dol. za bušel.

SLADKOR, KAVA, KAKAO

Cena sladkorja je zopet popustila, in sicer od 2,69 na 2,40 stot. dolarja za funt. Tako je cena sladkorja dosegla najnižjo raven po drugi svetovni vojni. Cena kave v pogodbi »M« je v New Yorku v tednu do 17. julija nazadovala od 44,90 na 44,85 stot. dol. za funt. Brazilija si prizadeva, da bi prodala večje količine kave vzhodnoevropskim državam. Tako na bi Vzhodna Nemčija že zaključila dogovor z Brazilijo za nakup kave v vrednosti 5 milijonov dolarjev. Kakao je napredoval od 31,65 na 32,10 stot. dolarja za funt, čeprav ni bilo posebnega povpraševanja po tem blagu.

VLAJNA

Cena bombaža je v New Yorku v tednu do 17. julija nazadovala od 35,40 na 34,45 stot. dolarja za funt, proti takojšnji izročitvi. Cena je pričela nihati, ker so se že nakopile velike količine ameriškega bombaža. Na drugi strani je odbor za kmetijstvo v senatu sprejel osnutek zakona, po katerem bo država podprla industrijo, ki proizvaja slabše vrste tekstilnega blaga po nizkih cenah, da bi konkurirala tujim podjetjem. Po tem zakonu bodo iz državnih zalog dali v promet 750.000 lb bombaža na leto. Volna je v New Yorku v tednu do 17. julija napredovala od 129 na 130 stot. dol. za funt, proti takojšnji izročitvi, in sicer velja cena za suint. V Londonu je cena česane volne tipa 64's B ostala neizpremenjena pri 103 penijih za funt proti izročitvi v juliju. V Roubaixu na Francoskem je cena napredovala od 1340 na 1345 frankov za kg. Juta Mil first je v Londonu 17. julija stala 110 funtov šterlingov za tono (teden prej 109-110).

KAVČUK

Kavčuk je v New Yorku v tednu do 17. julija (vrsta Latex RSS št. 1) napredoval od 34% na 35 stot. dol. za funt.

KOVINE

Nenaden skok cene elektroličnega bakra, ki je v zadnjih 14 dneh nenehoma padala, je močno iznenadilo poslovne kroge. Ta padec pripisujejo v prvi vrsti sklepu nekaterih družb, da skrcijo proizvodnjo; tako je družba Phelps-Dodge sklenila znižati proizvodnjo za 7%, kar pomeni, da se bo njena proizvodnja znižala za 17.000 ton na leto. Družba Rhodesian Selection Trust pa bo znižala proizvodnjo kar za 10%. Svetovne zaloge v juniju so se znižale. V New Yorku je cena bakra v tednu do 17. julija napredovala od 26,90 na 28,50 stot. dolarja za funt; v Londonu pa od 210 na 223 1/8 funta šterlinga za tono. Cin je v New Yorku popustil od 101,25 na 101 stot. dolarja za funt. Ceni cinka in svinca sta v bistvu krepkejši, čeprav so kvotacije formalno ostale neizpremenjene. V New Yorku je svinec 17. t. m. stal 12 stot. dol. in cink Saint Louis 11. Antimon Laredo neizpremenjen pri 20 stot. dol. za funt. Lito železo neizpremenjeno pri 66,51 dol. za tono, Buffalo pri 66,50,

staro železo je napredovalo od 38,50 na 39,17 dol. za tono. Zivo srebro je nazadovalo od 239,241 na 238,240 dolarjev za steklenico.

Cene barvastih kovin v Zah. Nemčiji dne 17. julija v nemških markah za 100 kg: cin, Duisburg 962-972, svinec, osnova New York (15. julija) 118,72, osnova London 81,44-81,90; cink, osnova East St. Louis (15. julija) 101,50, osnova London 92,35-92,50; elektrolični baker za prevodnike 268-271,50, svinec v kabljih 86,90-89,00, aluminij za prevodnike 225-227 DM za 100 kg.

***

Višje cene lesa v jeseni? TRZASKI LESNI TRG. Nakupovanje lesa na avstrijskem trgu se razvija normalno. Trgovina v tranzitu čez Trst na Srednji vzhod in Severno Afriko je zaživela. Tombant tipa »Srednji vzhod« stane 40,42 dol. za kub. meter fob. Trst. Cene avstrijskega mehkega rezanega lesa so ostale neizpremenjene: 26-28.000 lir kub. meter. V Trstu pričakujejo posiljske lesa iz Sovjetske zveze in iz Finske.

Zivahne kupčije z mehkim rezanim lesom ob nastopu poletja so skrcile razpoložljivost blaga na avstrijskih trgih. Če upoštevamo še, da se bo tudi letos kakor vedno zmanjšala proizvodnja novega lesa v poletnem premoru, bo ob ponovni zaživitvi trga v jeseni primanjkovalo lesa. Nujna posledica bo naraščanje cen. Položaj je povsem podobno tudi v Južni Nemčiji. Doselej so avstrijske posiljske lesa proti Prezijskemu zalivu in Izraelu potekale v reku in brez posebnih motenj. Predviden pa je v kratkem rahel zastoj zaradi poletnih počitnic. Cene se sučejo za vrste Levante med 42 in 43 dolarji za kub. meter fob. Trst. V deželah Severne Afrike pa je avstrijski les dosegel kvotacije od 1050 do 1075 šilingov za kub. meter fob., v Turčiji pa 41,50 do 42 dolarjev pod istimi pogoji. Uprava italijanskih železnic je kupila v Romuniji 200.000 železniških pragov, ki so jih nato predelali in sortirali v Avstriji ter končno izročili italijanskim železnicam. Blago je šlo čez Trst.

IZVOZ AVSTRIJSKEGA LESA. Avstrijski izvoz lesa je dosegel v februarju 230.000 kub. metrov, to je 45.000 kub. metrov več kakor v januarju. Izvoz v Italijo, Zahodno Nemčijo, Madžarsko, Francijo in Svico je narasel, medtem ko je izvoz v Holandijo in na tržaški trg nazadovale. V prvih dveh mesecih letošnjega leta je avstrijski izvoz v Italijo dosegel 224.824 kub. metrov mehkega rezanega lesa, 13.314 kub. m gradbenega lesa (89% vsega izvoza), 94 kub. m železniških pragov (67% izvoza), 3518 kub. m trdega rezanega lesa (36%), 6890 kub. m jamskega lesa (18%), 2602 kub. m telegrafskih drogov (87%), 7.977 kub. m. količkov, 5635 kub. m trde hladovine, 27.351 kub. m. lesa za papir in 7681 kub. m drv za kurjavo.

Na tržaški trg je v omenjenem času Avstrija izvozila 16.067 kub. m mehkega rezanega lesa, 749 kub. m gradbenega lesa in 50 kub. m rezanega trdega lesa.

KOLIKO OVAC JE NA SVETU. V Združenih ameriških državah so objavili podatke o številu ovac na svetu. Po teh podatkih je danes v vseh državah okoli 967 milijonov ovac, to je 15 milijonov več kakor lani. V Avstraliji je 150 milijonov teh živali, v Sovjetski zvezi pa okoli 130 milijonov. Tretja država na svetu po številu ovac je Kitajska, ki jih šteje okoli 60 milijonov.

Vestnik KMEČKE ZVEZE

Za žitom takoj druge rastline!

Ko smo pospravili žito mora srpu takoj slediti plug in nato nova setev; kajti en dan v juliju pomeni za rast več kot 10 jesiških dni. Za vzkalitev in dober razvoj strnišnih rastlin je pri nas kritično pomanjkanje vlage. S prikladno agrotehniko (pravočasno oranje, valjanje) pa lahko uspešno izboljšamo manj ugodne prirodne pogoje.

Zemlja moramo dobro preorati. Globina brazde naj bo okoli 18 do 20 cm. Zlasti ob suši je vzkalitev semena na globlje preorani zemlji mnogo boljše in hitrejša, ker je zemlja v večji globini le nekoliko vlažnejša. Pri tem pa je treba upoštevati dejstvo, da zlasti drobno seme ne sme priti v prerahlo zemljo; zato je treba pred setvijo zemljo po potrebi popaljšati.

Zaradi kratke rastne dobe, ki jo imajo na razpolago strniščne rastline, morajo biti hranilne snovi v rastlinam čim bolj dostopne. Zato je najbolje, če že predhodni rastlini odmerimo večje količine fosfornih in kalijevih gnojil. V kolikor tega nismo napravili, bomo ta gnojila potrosili na strnišče in zaorali. Razen metuljnic moramo vsem drugim rastlinam ob setvi ali presajanju izdatno pognojiti tudi z lahko topljivim dušičnim gnojilom (nitramonkalom). Rastline, ki ostanejo na njivi v pozno jesen (krmni ohrovt, korenje, repa, ozimna ogrščica, pa tudi pesa in kavla), gnojimo z dušikom dvakrat — ob setvi in 3 do 4 tedne kasneje. Za en ha potrebujemo okoli 250 do 400 kg fosfornih in 200 do 350 kg kalijevih gnojil. Z dušikom metuljnicam ne gnojimo, drugim strnišnim rastlinam pa okoli 250 do 450 kg na ha. Namesto dušičnih in delno kalijevih gnojil lahko z uspehom uporabimo tudi gnojnico.

Največji pridelek beljakovin in velik pridelek škrobnih enot dobimo s sojo za klajo in presajenim krmnim ohrovtom, največ škrobnih enot pa dajo pitnik, korenje in presajena kavla. Ajda in proso sta kot krmni rastlini popolnoma nepomembni: tudi pridelek zrnja je zlasti pri ajdi zelo majhen in nezanesljiv. Razen te-

ga pa ti dve rastlini kvarita rodovitnost zemlje ter bi ju bilo torej že zaradi tega potrebno zamenjati z boljšimi rastlinami (soja, grašica, ogrščica, pitnik itd.). Naša najbolj razširjena strniščna rastlina — repa — daje sicer zlasti v vlažnejših in hladnejših krajih zelo velike pridelke korenov, ki pa zaradi velikega odstotka vode nimajo velike krmne vrednosti. V takih krajih sta zlasti presajeni krmni ohrovt in kavla (pa tudi korenje) hvaljebniji krmni rastlini. V toplejših krajih lahko re- pa uspešno zamenjamo tudi s pitnikom.

Pitnik in sončnica. Obe rastlini zahtevata mnogo toplote, vendar pa je sončnica glede na toplotu pa tudi glede na zemljo dokaj manj zahtevna ter prenese tudi še nekoliko poznejšo setev (vs tja do sredine avgusta). Pitnik daje zelo okusno krmo, bodisi presno bodisi oksisano, sončnice pa živina presne ne žre rada, pač pa silirane. Pitnik sejemo čim bolj zgodaj. Uporabljamo pozne sorte koruske, ki dajo več zelenja.

Sončnico sejemo le tam, kjer pitnik ni več uspešen, to je v hladnejših krajih s krajšo rastno dobo in pa na zelo slabih in plitvih tleh, ki trpe zaradi suše. Belozrnatne sorte so kasnejše toda rodovitnejše kot črnozrnatne. Sejemo na razdaljo 20 do 30 cm 25 do 30 kg semena na ha, 3 do 4 cm globoko. Posevek takoj po vzkalitvi prebravamo z lahko brano.

Pesa in kavla. Zlasti presajena kavla da na strnišču zelo velik pridelek škrobnih enot. Presajena pesa je manj rodovita. Na strnišče presajamo peso in kavlo bolj na gosto kot pa spomladi, to je okoli 40 cm vrsto od vrste, v vrsti pa okoli 30 cm narazen.

Repa. Predvsem na svežih humoznih in rahlih tleh v vlažnem področju je repa zelo zanesljiva in rodovita rastlina. Je pa malo hranilna. Najkasneje do sredine avgusta posejemo in in pol do dva in pol kg semena na ha, ki ga razredčimo najbolje z nitramonkalom, na razdaljo okoli 40 cm. Setev mora biti zelo plitva (0,5 do 1,5 cm). Za setev moramo zemljo zelo skrbno in dobro pripraviti, po potrebi valjamo in bra-

namo. Globoko prerahljane zemlje repa ne prenese. Po vzkalitvi posevek prereditimo na razdaljo okoli 20 do 25 cm. Krmimo tudi listje, ker je bolj hranilno kot koren.

Ogrščica. Na žitno strnišče lahko sejemo tudi ozimno ogrščico. Ta rastlina tudi pri zelo rani setvi ne gre v cvet, temveč vse do pozne jeseni (prenese tudi nekaj stopinj mraza) povečuje količino zelenja. Zato sejemo ozimno ogrščico na strnišče čimprej mogoče. Za 1 ha potrebujemo okoli 15 kg semena, sejemo zelo plitvo (1 do 1,5 cm) ter v ozke redi (15 do 20 cm) ali v progasti setvi (35 do 40 cm in 10 do 15 cm). Zemljo po setvi na lahko povaljamo, po vzkalitvi, ko rastline razvijajo že nekaj listov, pa prebravamo ali okopljemo. Ker mladi posevek radi napadajo bolhači ali kasneje gosonice, ga moramo zaprašiti s pantakonom ali lindanom, takoj ko se pojavijo prvi škodljivci. Pridelek krmimo presen ali siliran.

(Po »Kmečkem glasu«)

Turizem v Sestlanu in Devinu

TABORJENJE NA PROSTEM IZPODRIVA HOTELE

Te dni je turizem na sestlanski in devinski obali zaživel približno z enomesečno zakasnitvijo v primeri z lanskim letom. Zakasneli razvoj letošnje turistične sezone je treba pripisati predvsem slabim vremenskim okoliščinam v preteklem mesecu in nemalemu tudi opaženemu zostanku imovinskih avstrijskih turistov in izletnikov, ki so vedno prednjačili glede nočnin na našem ozemlju. Letos se opaža znaten dotok turistov iz Nemčije, pogreša pa se zanimanje Italijanov za letope naše obale.

»Camping« devinskega kneza Thurms Taxisa v Sestlanu je močno zaseden. S svojim živahnim življenjem daje posebno barvitost delu obale pod strnišnim sestlanskimi pečnami. Tudi »camping« v gozdiču nad črmi za dovolj obratujejo, čeprav niso še polno zasedeni. V teh je v glavnem avstrijska mladina iz manj imovitih slojev, ki se ni dala potegniti v val politične demagije proti turističnemu dotoku v Italijo; za njeno letovanje skrbijo razne ustanove, kot na primer dunajska Charitas in graški Jugendreferat. Moramo pa omeniti, da naša gostinska podjetja nimajo mnogo koristi od takšnega mladinskega letoviškega dotoka; koristi so le posredne in propagandnega značaja, ki utegnejo ugodno vplivati na razvoj našega turizma v bodoče. Gostinska podjetja namreč pri svojem sezonskem obratovanju, ki mora kriti pasivo zimskega mrtvila, raču-

Kmetovalci, ne zakasnite!

ROK ZAPADE 31. JULIJA

V tork popoldne je bila v prostorih Kmečke zveze in Zveze malih posestnikov v Trstu tiskovna konferenca, na kateri sta govorila najprej Marij Grbec, predsednik Zveze malih posestnikov, in nato inž. J. Pečenko, tajnik Kmečke zveze. Inž. Pečenko je prisotne častnike naprosil, naj čim bolj podrobno posredujejo javnosti podatke o starostnem in zdravniškem zavarovanju kmetov na Trzaskem. »Gospodarstvo« je že večkrat obirno poročalo o teh vprašanjih. Važno je poudariti, da zapade rok za vlaganje dokumentov, potrebnih za vpis v sezname neposrednih obdelovalcev zemlje, ki imajo pravico do zavarovanja, 31. julija letos.

Vse dokumente lahko preskrbiti Kmečka zveza in Zveza malih posestnikov. Organizacij sta tudi na razpolago vsem kmetovalcem za poljšnino Kmetje naj se čimprej zglase v uradni KZ in ZMP, v Ulici Geppa 9, pritličje.